

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

החברה לתרבות פנאי וספורט

הקדמה - עיקרי הממצאים וההמלצות

1. כללי

- 1.1 בהתאם לתוכנית הביקורת השנתית של מבקרת העירייה לשנת 2016, נערכה במהלך השנים 2016 - 2017, ביקורת בנושא הפעלת הצהרונים באמצעות החברה לתרבות פנאי וספורט.
- 1.2 העירייה אשר בסמכותה להפעיל את הצהרונים במוסדות החינוך (בגני הילדים ובבתי הספר) הטילה את האחריות להפעלתם של צהרונים אלו על החברה לתרבות פנאי וספורט.
- 1.3 הצהרונים מהווים מסגרות לימודיות משלימות הפועלות לאחר שעות הלימודים ובימים שבהם מערכת החינוך אינה פועלת, ומיועדים לילדים בגילאי הגן ולתלמידי בתי הספר בכיתות א'-ג'. מסגרות אלו מסייעות להורים לגשר על הפער בין השעות שבהן עליהם להימצא בעבודה ובין השעות שבהן מערכת החינוך פועלת.
- 1.4 בצהרונים מתקיימות פעילויות חברתיות ופעילויות העשרה, וכן ניתן בהם סיוע לתלמידים של בתי הספר בהכנת שיעורי הבית. בנוסף, מוגשת במסגרת הצהרונים ארוחת צוהריים חמה.
- 1.5 המחלקה לגיל הרך בחברה לתרבות פנאי וספורט מפעילה את הצהרונים הקיימים בגני הילדים והמחלקה למרכזים קהילתיים מפעילה את הצהרונים בבתי הספר. יוצאי דופן הם הצהרונים בשמונה כיתות גן, אותם מפעילה המחלקה למרכזים קהילתיים בנוסף להפעלת הצהרונים הקיימים בבתי הספר.
- 1.6 מלבד צהרונים אלו, מפעילה העירייה בשיתוף עם משרד החינוך צהרונים מסובסדים במסגרות מיל"ת ויוח"א בגני הילדים ובבתי הספר. צהרונים אלו מופעלים באחריותו של אגף החינוך. משרד הרווחה מפעיל גם הוא צהרונים, באמצעות אגף הרווחה בעירייה, המיועדים לאוכלוסיות זכאיות בשל מצבן הסוציו אקונומי.
- 1.7 בזכות יוזמה מבורכת של החברה לתרבות פנאי וספורט, שדרשה מאמצים ומשאבים כספיים רבים, זכו הצהרונים המופעלים בגני הילדים להכרה של המשרד לכלכלה ותעשייה ופועלים תחת פיקוחו. כתוצאה מכך, מעניק המשרד סיבסוד בתשלומי הצהרונים למשפחות הזכאיות לכך בהתאם לתבחינים שקבע המשרד.

2. תוכנית הביקורת

2.1 הביקורת בחנה את הפעילות שהתבצעה על-ידי החברה לתרבות פנאי וספורט בשנים 2015-2016.

2.2 הביקורת התמקדה בנושאים שלהלן:

2.2.1 המערך הטיפעולי של הצהרונים.

2.2.2 מהות הפעילות בצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר והיקפה.

2.2.3 ניהול כוח האדם בצהרונים.

2.2.4 הזנת הילדים בצהרונים.

2.2.5 ניהול התקציב, הכנסות והוצאות.

2.2.6 ניהול ההתקשרויות, מכרזים והסכמים.

2.2.7 הפיקוח על הצהרונים – משרד הכלכלה והתעשייה.

2.2.8 הפיקוח על הצהרונים - החברה לתרבות פנאי וספורט.

2.2.9 נוהלי העבודה.

2.2.10 תהליכי הגבייה ומתן הנחות בתשלום לצהרונים.

2.3 הביקורת נפגשה במהלך עבודתה עם מנכ"ל החברה לתרבות פנאי וספורט, סמנכ"לית החברה, חשב החברה, מנהלת המחלקה לגיל הרך, רכזות הצהרונים, מובילות צהרון וסייעות בצהרונים.

2.4 במועד הביקורת שימשה בתפקיד מנהלת אגף מרכזים קהילתיים ממלאת מקום, ובסיום הביקורת היא פרשה מתפקידה זה. אי לכך, הביקורת לא קיימה עימה דיונים בנושא.

3. סיכום הביקורת

3.1 בתום הביקורת נדונו ממצאיה עם מנכ"ל העירייה, מנכ"ל החברה לתרבות פנאי וספורט, סמנכ"לית החברה, חשב החברה, מנהלת המחלקה לגיל הרך ורכזות הצהרונים בבתי הספר.

3.2 הביקורת מציינת בהערכה רבה את שיתוף הפעולה המלא של המנהלים הממונים וצוות העובדים בצהרונים עם עבודת הביקורת.

ממצאי הביקורת העיקריים:

4. כללי

4.1 ממצאי הדוח מבוססים על שיחות וראיונות שקיימה הביקורת עם כלל המנהלים האחראיים על הפעלת הצהרונים וצוותי העבודה בצהרונים, ובנוסף, על ביקורים שערכה הביקורת בצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר במהלך פעילותם.

4.2 באופן כללי, התרשמה הביקורת כי החברה לתרבות פנאי וספורט משפרת בהדרגה את השירות החשוב של הפעלת הצהרונים לרווחת הילדים וההורים. עם זאת, נותרו מספר נושאים שעל החברה לערוך בהם שיפורים ושדרוגים כפי שיפורט בהמשך דוח זה.

5. הבסיס להפעלה

5.1 הבסיס להפעלתם של הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר מעוגן בהנחיות הבאות:

5.1.1 נוהל הכרה בצהרונים – התשע"ז, מאי 2016, משרד הכלכלה והתעשייה, אגף בכיר למעונות יום ולמשפחתונים.

5.1.2 חוזר משרד החינוך בנושא "אורחות חיים במוסדות החינוך" - התשע"ו 8(א), כולל החוק לפיקוח על איכות המזון ולתזונה נכונה במוסדות חינוך, התשע"ד-2014.

5.1.3 נוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט :

5.1.3.1 הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר.

5.1.3.2 ביצוע רכש.

5.1.3.3 מכרזים.

5.1.3.4 קופה קטנה.

6. ועדת טרכטנברג

6.1 הוועדה הציבורית לשינוי כלכלי חברתי - ועדת טרכטנברג עמדה על החשיבות שבהפעלת מסגרות לימודיות בשעות אחר הצהריים.

6.2 בדוח שהגישה ציינה הוועדה, שהפעלת צהרון הוא שירות ציבורי חברתי שהתשלום בעבורו מהווה לעתים נטל כספי כבד על ההורים, ובשל כך היא ממליצה כי המדינה תספק, באופן הדרגתי ובדרגת סיבסוד משתנה, מסגרות לימודיות משלימות עד השעה 16:00 לכלל הילדים בני 3-9.

6.3 ההמלצה מיושמת ביישובים המסווגים באשכולות חברתיים כלכליים 1-3 בלבד ובנוגע לילדים בני 3-8, ואינה מיושמת בעיר בת ים בשל היותה מדורגת כאשכול 5.

7. הפיקוח על הצהרונים

- 7.1 אף על פי שהצהרונים פועלים במבנה שהמסגרת החינוכית פועלת בו (גן הילדים או בית הספר) ומתקיימת בהם פעילות העשרה חינוכית, אין גוף ממשלתי המתווה מדיניות כוללת בנושא זה, קובע נהלים ותנאים להפעלתם, מפקח על יישומם ואוסף מידע בעניינם.
- 7.2 על פי חוק חינוך ממלכתי, התשי"ג-1953, משרד החינוך הוא הגוף הממונה על קיומו וקידומו של החינוך במדינת ישראל, על תכנון ועל רמותיו - משלב החינוך הקדם-יסודי ועד שלב החינוך העל יסודי. פעילות הצהרונים "נופלת בין הכיסאות" בכול הנוגע לפיקוח משרד החינוך עליה: מחד, היא אינה פעילות חינוכית רשמית הנעשית בשעות הלימודים של מוסדות החינוך, מאידך, היא אינה נכללת בפעילויות החינוך הבלתי רשמי שמשרד החינוך מעורב בהן, דוגמת קייטנות.
- 7.3 על פי עמדת משרד החינוך, חוק פיקוח על בתי ספר התשכ"ט-1969, איננו חל על מסגרות הפועלות אחרי שעות הלימודים, והמשרד אינו מעורב בהפעלת מסגרות אחר-הצהריים ובפיקוח עליהן, לרבות מסגרות הפועלות במבנה של מוסד חינוכי. יוצאות דופן הן מסגרות המיועדות לאוכלוסיות בסיכון, ובהן תוכנית מיל"ת ומועדוניות אגף שח"ר.
- 7.4 מחוק לימוד חובה, התשי"ט-1949, עולה כי הרשויות המקומיות אחראיות להפעלת כול מערכות החינוך בתחום שיפוטן. הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר שבבעלות הרשות המקומית, כהמשך ליום הלימודים, מהווה חלק מהפעולות של הרשות לפיתוח מסגרות חינוך אלה.
- 7.5 כאמור, העירייה הטילה את האחריות להפעלתם של צהרונים אלו על החברה לתרבות פנאי וספורט, אולם לא הסדירה עימה בהסכם כתוב את תנאי הפעלתם של הצהרונים ודרכי הפיקוח שלה על הפעלתם, ואף לא נקטה בפעולות של פיקוח ובקרה.
- 7.6 הביקורת בדקה ומצאה כי קיימים שני הסכמים בכתב, האחד משנת 2005, והשני משנת 2009 בין העירייה ובין החברה לתרבות פנאי וספורט.
- 7.7 הסכמים אלו אינם מתייחסים לסוג זה של הפעלת צהרונים ואינם מגדירים את אופן התקשרות העירייה עם החברה (תנאי ההתקשרות, דיווחים, פיקוח וכו'), בנוגע להפעלת הצהרונים בגני הילדים או בבתי הספר.
- 7.8 העירייה אחראית לפעילות המבוצעת בנכסיה, ודאי כשמדובר בפעילות בעלת היבטים חינוכיים ובטיחותיים. יתרה מכך, גם כאשר מפעילים את הצהרונים באמצעות חברה עירונית, מתקיימת הפעילות במוסדות של הרשות המקומית ונחזית כפעילות רשמית וממוסדת מטעם הרשות ולכן מוטלת עליה האחריות לאופן ביצועה.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

7.9 הביקורת סבורה כי על העירייה מוטלת אחריות לקיים מערכת פיקוח על איכות השירות הניתן בצהרונים שמופעלים במוסדות החינוך שלה, לקבוע תנאים להפעלתם, לפקח על פעילותם החינוכית והתפעולית ולשמש כתובת לבירור תלונות של ההורים.

7.10 יש לציין כי דריקטוריון החברה לתרבות פנאי וספורט כולל נציגות של העירייה, במסגרתו מובאים מעת לעת לאישור נושאים הנוגעים להפעלת הצהרונים, אולם לא ניתן להסתפק בפעילות זו של הדריקטוריון על מנת לפקח על הצהרונים ולו מהסיבה שנושאים רבים אינם מובאים לאישורו, וכן אין נערכת בדיקה מעמיקה או מקיפה.

8. מחאת הצהרונים

8.1 במקביל לתקופה בה בוצעה הביקורת על הפעלת הצהרונים, נישאה מחאה חברתית ארצית בהנהגת ההורים בכול הנוגע לתעריפי הצהרונים ברחבי הארץ. בעקבות המחאה הכריז שר האוצר על סיבסוד הצהרונים, ואליו הצטרף גם מרכז השלטון המקומי שהכריז על סיבסוד נוסף. בד בבד, הוגשה הצעת חוק לפיקוח על תעריפי הצהרונים והטלת האחריות על פיקוח זה ועל התכנים הלימודיים המועברים בצהרונים על משרד החינוך. כול זאת, נכון לשנת הלימודים הבאה - התשע"ח.

9. תוכנית "ניצנים"

9.1 משרד החינוך הפיץ לאחרונה מסמך המפרט את התבחינים לתקצוב רשויות מקומיות להפעלה במסגרת תוכנית "ניצנים" בהתאם להחלטת הממשלה מיום 21.5.2017, המיועד למסגרת שתפעל בתום יום הלימודים לגילאי הגן וכיתות א'-ב' בבתי הספר.

9.2 מסמך זה כולל הנחיות לביצוע ובין השאר פירוט של נושאי התקציב וניצולו לפי סכומים מוגדרים, וביניהם: קביעת השכר המינימלי ברוטו שישולם לצוותים המועסקים בתוכנית זו, קביעת התקציב לחוגי ההעשרה, לציוד מתכלה, לניהול ותפעול ועוד.

9.3 משרד החינוך מותיר בידי הרשות המקומית את האפשרות להפעלת התוכנית גם באמצעות מפעיל שהרשות תיבחר בו בהליך המתחייב על פי החוק.

9.4 הפעלת התוכנית בשנת הלימודים תשע"ח תמשיך להיעשות באמצעות החברה לתרבות פנאי וספורט, ולכן יש לבחון את ההסכמים הקיימים בין העירייה ובין החברה לתרבות פנאי וספורט, ולוודא כי הם מהווה מענה גם להפעלת הצהרונים (בהתייחס לתוכנית "ניצנים").

9.5 במהלך חופשת הקיץ התכנסה ועדת היגוי רשותית בראשות סגנית ראש העיר ומחזיקת תיק החינוך, ובהשתתפות נציגים מהמחלקות/המשרדים הרלוונטיות/ים בעירייה ובחברה לתרבות פנאי וספורט, וכן נציגות מוועד ההורים העירוני על מנת לדון בדרכי ההפעלה.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

9.6 הוועדה החליטה על מודל ההפעלה הבא לשנת הלימודים תשע"ח, כדלקמן: מודל מורחב בעלות של 935 ₪ לחודש המסובסדת בסך של 300 ש"ח לחודש. המודל יכול הרחבת שעות הפעילות, פעילות בימי חופשה, תוספת כוח אדם ואבטחה.

9.7 מנכ"ל החברה לתרבות פנאי וספורט התחייב להפעיל את תוכנית "ניצנים" עד דצמבר 2017, ובמהלך תקופה זו ייבחנו דרכי ההפעלה ומתן הנחות למשפחות שהסבסוד אינו מספק עבורם.

10. נוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט

10.1 החברה לתרבות פנאי וספורט הכינה בחודש מרץ 2016 נוהל להפעלת הצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר, במטרה להגדיר את הכללים והנהלים המלווים את עבודת הצהרון, ולתת כלים בידי הדרג הניהולי והצוות החינוכי בצהרון להפעלת הצהרונים איכותיים, תוך שמירה על ביטחונם ושלומם הפיזי והנפשי של הילדים בצהרון.

10.2 הביקורת מצאה כי המנהלים הממונים על הפעלת הצהרונים החזיקו בנהלים ישנים (משנת 2010), לפיהם, לכול מסגרת צהרונים (גני הילדים ובתי הספר) נוהל משל עצמו.

10.3 לטענת סמנכ"לית החברה, הנוהל המעודכן חולק למנהלים הרלוונטיים ואף נדון איתם.

10.4 הביקורת סבורה כי תהליך עדכוןם של נהלים מחוייב בתהליך של הטמעה ורענון מתמשכים על מנת שאלו ייושמו.

10.5 בנוסף לכך, ממליצה הביקורת להחתים את כול העובדים האמורים לפעול בהתאם לנהלים אלו ולאשר בחתימתם כי קראו את הנהלים, הבינו אותם והם מתחייבים לפעול על פיהם.

10.6 הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט עדכנה את הביקורת כי המלצה זו מיושמת זה מכבר בחברה.

11. הכרה ופיקוח של משרד הכלכלה והתעשייה

11.1 משרד הכלכלה והתעשייה פירסם נוהל הכרה בצהרונים על מנת לאפשר למפעילי צהרונים להגיש בקשות להכרה בצהרונים, לצורך שילובם של ילדי הורים הזכאים לקבלת השתתפות המשרד במימון עלות החזקתם של ילדיהם בצהרונים בהתאם למבחנים למתן תמיכות שקבע המשרד, וזאת מתוך מטרה כללית להגדלת מעגל הנשים המשולבות בשוק העבודה והרחבת השירותים הניתנים לילדיהן.

11.2 החברה לתרבות פנאי וספורט פעלה בהתאם לנוהל לקבלת הכרה זו בגני הילדים בהם פועלים צהרונים, ובכך איפשרה להורים הזכאים לקבל תמיכה כספית במימון עלות הצהרון של ילדם. התמיכה הכספית של המשרד לכלכלה ותעשייה הסתכמה בכמיליון ש"ח לשנה.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 11.3 יש לציין, שמעבר לתמיכה כספית זו המיועדת להורים הזכאים באופן אישי, אין משרד הכלכלה והתעשייה משתתף בעלויות הפעלת הצהרונים בדרך כזו או אחרת.
- 11.4 בהתאם לכך, גובה החברה לתרבות פנאי וספורט את ההפרש בין גובה התמיכה הכספית כפי שאושרה על ידי המשרד בהתאם לזכאות ההורים ובין תעריף הגבייה המלא עבור הצהרון.
- 11.5 לאור הכרתו של משרד הכלכלה והתעשייה בצהרונים המופעלים בגני הילדים והשתתפותו במימון השהות של ילדים הזכאים להשתתף בצהרונים אלו, מבצע המשרד ביקורות בצהרונים מעת לעת על מנת לוודא כי החברה לתרבות פנאי וספורט מקיימת את דרישות המשרד במלואן.
- 11.6 הביקורת מציינת כי ביקורות אלו אינן מקיפות את כלל התחומים הנוגעים להפעלת הצהרונים, והן מתקיימות לכול היותר אחת לשנה בלבד.

12. הפיצול בצהרונים בגני הילדים

- 12.1 המחלקה לגיל הרך בחברה לתרבות פנאי וספורט אחראית להפעלתם של כלל הצהרונים המתנהלים בגני הילדים, להוציא שמונה צהרונים שאותם מפעילה המחלקה למרכזים קהילתיים ביחד עם הצהרונים בבתי הספר.
- 12.2 הסיבה לכך היא שייכותם בעבר למרכז הקהילתי הסמוך אליהם ורצון הנהלת המרכז הקהילתי לשמר אותם אצלו.
- 12.3 הביקורת סבורה כי הפיצול בהפעלת הצהרונים בגני הילדים אינו נכון משום שבדרך זו נוצרים הבדלים בהפעלת שני סוגי המסגרות. אי לכך, יש להכפיף את כלל הצהרונים בגני הילדים למחלקה לגיל הרך.

13. הרישום לצהרונים

- 13.1 תקופת הרישום לצהרונים מקבילה לתקופת הרישום לגני הילדים ולבתי הספר.
- 13.2 במהלך הביקורת הוסדר הרישום לצהרונים באופן מקוון, אולם, בפועל, הרישום מתקיים גם באופן ידני.
- 13.3 טופסי ההרשמה של הצהרונים במרכזים קהילתיים הכולל את גני הילדים השייכים למחלקה זו לא נמצאו באתר האינטרנט של החברה. לטענת רכזת הצהרונים בבתי הספר, המידע שהיה קיים באתר נמחק בשל בעייה טכנית. החברה פועלת להכנסת המידע לאתר האינטרנט מחדש.
- 13.4 טופסי הרישום המלאים תויקו ונשמרו במחלקה לגיל הרך או במרכז הקהילתי.
- 13.5 הרישום על פי הנוהל הינו לחמישה ימים בשבוע. הורה המבקש לבטל את הרישום לצהרון צריך להגיש בקשתו בטופס המיועד לכך. עד לסוף חודש אפריל ניתן לבקש

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

לבטל את הרישום לצהרון, לאחר מכן לא ניתן לבטל את ההתחייבות הכספית לתשלום הצהרון עד לתום שנת הפעילות (30.6).

14. פרסום באינטרנט

14.1 המידע על הצהרונים של הגיל הרך מופיע באתר האינטרנט של החברה לתרבות פנאי וספורט. המידע ערוך באופן מפורט וברור וכולל את כלל הנושאים אותם על ההורים לדעת בקבלתם החלטה לרשום את ילדיהם לצהרון. לעומת זאת, המידע על הצהרונים של המרכזים הקהילתיים המופיע באתר האינטרנט העירוני, אינו מפורט דיו.

14.2 בנוסף, נמצאו רישומים שאינם מעודכנים, כגון: ציון שנים עברו או כותרות שגויות למידע שמפורסם תחתיהן ועוד.

15. מספר ילדים/תלמידים

15.1 על פי נוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט, מספרם של הילדים בצהרונים בגני הילדים לא יפחת מ-15 ילדים, ואילו בצהרונים בבתי הספר מספרם של התלמידים לא יפחת מ-12 תלמידים. מספר הילדים/תלמידים המקסימלי בשתי מסגרות אלו זהה, סה"כ 30 ילדים/תלמידים.

15.2 הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט הקפידה על מספרם של הילדים בצהרונים בהתאם לנוהל, להוציא מקרים חריגים. לדוגמה: בשנת תשע"ז, פעל צהרון אחד בגן הילדים בו מספר הילדים היה 7 ילדים בלבד. לדברי מנהלת המחלקה לגיל הרך, מדובר בהנחייה נקודתית.

16. הימים ושעות הפעילות

16.1 הצהרונים פועלים מתחילת שנת הלימודים ועד לסיומה (30.6-1.9). בצהרונים של הגיל הרך הפעילות מתחילה בשעה 14:00 (סיום הלימודים בכיתת הגן) ומסתיימת בשעה 17:00. ימי החופשה מותאמים לחופשות של המשרד לכלכלה ותעשייה. הפעילות בבתי הספר מתחילה עם סיום הלימודים (שעת הסיום משתנה מיום ליום) ועד לשעה 16:30. בחופשות משרד החינוך הצהרונים פועלים מהשעה 7:30 ועד לשעה 16:00.

16.2 החברה לתרבות פנאי וספורט התחייבה להפעיל את הצהרונים במקרה של שביתה במשרד החינוך, כרגיל, והחל מהיום השני לשביתה גם בשעות הבוקר (7:30-14:00). על 5 ימי שביתה בשנה לא ייגבה תשלום נוסף.

17. ציוד

17.1 במסגרת אישור ההכרה של משרד הכלכלה והתעשייה לצהרונים של הגיל הרך, התחייבה החברה לתרבות פנאי וספורט כי הציוד המצוי בצהרון או המשמש לפעילות

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

בו, הוא בעל תו תקן מוכר ועומד בהוראות הבטיחות בהתאם לכול דין, לרבות הוראות היצרן. כמו כן, התחייבה החברה כי הציוד בצהרון, לרבות חומרי יצירה, משחקים וכו', מותאם לגילאי הילדים אשר ישוהו בצהרון.

17.2 הביקורת בדקה ומצאה כי בצהרונים הפועלים במבנה גן הילדים קיים ציוד רב המשמש להאכלת הילדים, למשחקים, ליצירה ועוד, זאת בשל העובדה כי הם פועלים בגן ילדים עירוני הפעיל בשעות הבוקר ומצוייד היטב. עם זאת, בצהרונים הפועלים בבתי הספר ציוד זה מצומצם בהשוואה לצהרונים הפועלים בגני הילדים.

17.3 לטענת הנהלת החברה, רכישות הציוד המבוצעות לצרכים אלו הינם מספקים מורשים בלבד.

18. נתונים

18.1 הביקורת ריכזה את הנתונים על מספרם של הילדים בצהרונים המופעלים על ידי המרכזים הקהילתיים (בבתי הספר ובגני הילדים) ואלו המופעלים על ידי המחלקה לגיל הרך בחברה לתרבות פנאי וספורט (בגני הילדים), ולהלן ממצאיה:

הצהרונים במרכזים הקהילתיים

18.1.1 בשנת הלימודים תשע"ה, פעלו במסגרת המרכזים הקהילתיים 35 צהרונים, מהם 8 בגני הילדים ו- 27 בבתי הספר. בסה"כ מספר המשתתפים בצהרונים אלו הסתכם ב- 720 ילדים.

18.1.2 בשנת הלימודים תשע"ו, פעלו במסגרת המרכזים הקהילתיים 38 צהרונים, מהם 9 בגני הילדים ו- 29 בבתי הספר. בסה"כ מספר המשתתפים בצהרונים אלו הסתכם ב- 762 ילדים.

18.1.3 בשנת הלימודים תשע"ז, פועלים במסגרת המרכזים הקהילתיים 37 צהרונים, מהם 9 בגני הילדים ו- 28 בבתי הספר. בסה"כ מספר המשתתפים בצהרונים אלו מסתכם ב- 810 ילדים.

18.1.4 הנתונים משקפים עלייה בשיעור של כ-6% במספרם של הילדים המשתתפים בצהרונים אלו בשנת הלימודים תשע"ז בהשוואה לשנת תשע"ו. במקביל חלה עלייה במספר הממוצע של הילדים בצהרון.

הצהרונים בגני הילדים

18.1.5 בשנת הלימודים תשע"ה, פעלו במסגרת גני הילדים 34 צהרונים. בסה"כ מספר המשתתפים בצהרונים אלו הסתכם ב- 757 ילדים.

18.1.6 בשנת הלימודים תשע"ו, פעלו במסגרת גני הילדים 34 צהרונים. בסה"כ מספר המשתתפים בצהרונים אלו הסתכם ב- 820 ילדים. מספר הילדים בצהרונים עלה בשיעור של 8% בהשוואה לשנת תשע"ה. ממוצע הילדים בצהרון עלה מ- 22 ילדים בתשע"ה ל-24 ילדים בתשע"ו.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

18.1.7 בשנת הלימודים תשע"ז, פועלים במסגרת גני הילדים 41 צהרונים. בסה"כ מספר המשתתפים בצהרונים אלו מסתכם ב- 977 ילדים.

18.1.8 הנתונים משקפים עלייה בשיעור של 19% במספרם של הילדים המשתתפים בצהרונים אלו בהשוואה לשנת תשע"ו. במקביל חלה עלייה של 20% במספר המסגרות בהן מופעלים הצהרונים. ממוצע הילדים בצהרון נותר 24.

19. רכש

19.1 התקציב החודשי לצהרון המיועד לרכישת ציוד וחומרים לפעילות שוטפת (משחקים, חומרי יצירה וכד') הינו 11 ₪ לחודש לילד. לדוגמה: בצהרון בו 24 ילדים התקציב לנושא זה מסתכם ב- 2,640 ₪.

19.2 נוהל ביצוע רכש של החברה לתרבות פנאי וספורט (מעודכן מחודש מרץ 2016) מפרט את התהליך שיש לבצע ואת האישורים שיש להמציא על מנת לבצע רכישה.

19.3 על פי נוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט, מובילת הצהרון אמורה להזמין את הציוד מהספק אשר נבחר על ידי החברה בהתאם לסכום שהוקצב לצהרון. הרכישות תהיינה של מוצרים אשר אושרו על ידי רכזת הצהרונים.

19.4 הביקורת בדקה ומצאה כי נערכה בדיקה של 4 הצעות מחיר (המבוססות על רשימה שהמציאה החברה לספקים), שבסיומה נבחר הספק הזול ביותר. הבחירה תועדה כנדרש בפרוטוקול כתוב ומפורט הכולל את כלל המסמכים שנדרשו לקבלת ההחלטה על הזוכה.

19.5 הספק המציא לחברה לתרבות פנאי וספורט דוח חודשי על הרכישות שבוצעו, באמצעותו נערך פיקוח על מהות הרכישות ועל סכום התקציב שנוצל על ידי כול אחת ממובילות הצהרונים.

19.6 במקרה בו התקציב השוטף לא מספיק לרכישת ציוד קבוע נוסף הדרוש להפעלת הצהרון, על רכזת הצהרונים לפנות בבקשה למנהל/ת המחלקה או למנהל/ת המרכז הקהילתי אשר יאשרו את הרכישה מעבר לתקציב שנקבע.

19.7 לדברי הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט, על פי הדיווח של מובילות הצהרונים, תקציב זה בהחלט מספק, מה עוד שבימי הפעילות הארוכים (קייטנות בחופשות) החברה מספקת ציוד נוסף. עם זאת, הביקורת בדקה ומצאה כי בוצעו רכישות ציוד גם מעבר לסכום התקציב שנקבע בהתאם לבקשות של רכזות הצהרונים ולצרכים שנוצרו.

בצהרונים הפועלים בגני הילדים:

19.8 כול גן ילדים אשר במבנהו מופעל צהרון מקבל תקציב שנתי בסך 2,000 ₪ לרכישת ציוד ומשחקים על פי בחירת הצוות שמפעיל את גן הילדים בבוקר. ביצוע הרכישה הינו בתיאום ואישור רכזת הצהרונים.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

19.9 הביקורת בדקה ומצאה כי לא היתה הקפדה על רישומן של רכישות אלו באינוונטר של העירייה. יש להקפיד לעשות זאת בכול פעם שמתבצעת רכישה של מוצר שאינו מתכלה.

19.10 חומרי ניקוי לצהרון נרכשים ע"י החברה לתרבות פנאי וספורט פעמיים בשנה, בהתאם לתקציב השנתי שנקבע. חומרים אלו יחד עם החומרים הנרכשים על ידי העירייה, מיועדים לשימוש שוטף בבוקר ובצהריים ללא הבחנה.

19.11 לטענת הצוותים בצהרונים, כמות חומרי הניקוי המסופקת על ידי החברה לתרבות פנאי וספורט, בתוספת הכמות המסופקת על ידי העירייה לגני הילדים, אינה מספקת, ולא פעם הם מוצאים עצמם ללא חומרי ניקוי.

19.12 לטענת סמנכ"לית החברה, התקציב הניתן לצהרונים עבור חומרי הניקוי מספק, אולם בשל הפער הקיים בתקציב העירייה לחומרי הניקוי עבור גני הילדים (בפעילות הפורמלית) והשימוש שעושים צוותי הבוקר בחומרי הניקוי הנרכשים על ידי החברה, נוצר חוסר זה. על העירייה לוודא אספקת חומרי הניקוי בהתאם לצרכים הקיימים.

19.13 בשנה הנוכחית רכשה העירייה חומרי ניקוי שלוש פעמים בשנה במקום פעמיים בשנה, כפי שהיה נהוג עד עתה. עם זאת, עדיין הטענה על חוסר בחומרי ניקוי נשמעת על ידי צוותי הגן והצהרון.

בצהרונים הפועלים במרכזים הקהילתיים:

19.14 הבקשה לרכישה חודשית או רכישה חד פעמית מועברת על ידי רכזת הצהרונים למנהל/ת המרכז הקהילתי. מנהל/ת המרכז הקהילתי אמור/ה להזמין את הציוד מהספק אשר נבחר ע"י החברה בהתאם לסכום שהוקצב לצהרון. הרכישות תהיינה של מוצרים אשר אושרו על ידי רכזת הצהרונים אשר אמורה לפקח על קיומו של הציוד הנדרש להפעלה שוטפת.

19.15 הביקורת בדקה ומצאה כי אכן הרכישות שהן בדרך כלל משחקים, מתבצעות בדרך זו.

19.16 המענק בסך 2,000 ₪, הניתן על ידי החברה למנהלות הגנים בהם מופעל הצהרון, אינו ניתן בבתי הספר בהם מתקיימים צהרונים. הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט שוקלת להעניק מענק זה בשנה הבאה גם לבתי הספר. עם זאת, מבוצעות מעת לעת רכישות והוצאות עבור תחזוקה בהתאם לצרכים בבתי ספר אלו ובעיקר בכיתות שבהן מופעלים הצהרונים.

20. העשרה בצהרון

20.1 במסגרת הפעלת הצהרונים קיימת פעילות העשרה בתחומים שונים ומגוונים, כגון: תנועה, דרמה, שעת סיפור ופעילות עם בע"ח, ספורט, מדעים, אנגלית, משחק

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

חשיבה, תיאטרון סיפור וסדנת צחוק. הפעילות מתקיימת פעמיים בשבוע בימים קבועים ואורכת כ-45 דקות.

20.2 מרבית המפעילים פועלים באופן עצמאי, אולם קיימים מספר מדריכים (2-3) המועסקים על ידי החברה.

הסכמים

20.3 הביקורת בדקה ומצאה כי לכלל המדריכים קיימים הסכמים חתומים הכוללים תנאי העסקה, תשלומים וכו'.

20.3.1 בפני הביקורת הוצגו שני נוסחים של הסכמים :

20.3.1.1 חוזה קבלן להפעלת חוגים – חברה או עמותה או עוסק שמעסיקים עובדים מטעמם לצורך הפעלת החוגים.

20.3.1.2 חוזה להפעלת חוגי העשרה בצהרונים – עוסק מורשה/עוסק פטור/חברת יחיד.

20.3.2 התשלום להפעלה אחת (באורך כ-45 דקות) נע בין 110 ₪ ל-140 ₪ בתוספת מע"מ.

20.3.3 הביקורת עיינה בהסכמים ומצאה כי לא קיימת התייחסות לעניין התחייבות הקבלן (במקרה של קבלן המעסיק מספר מדריכים) לתשלום שכר מינימום (לפחות) על פי החוק. הביקורת סבורה כי על פי החוק חובה לכלול נושא זה בהסכמים עם המדריכים.

20.3.4 הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט דיווחה לביקורת כי נושא זה הועבר לטיפול של היועצת המשפטית של החברה.

20.3.5 המדריכים התחייבו בהסכם כי לצורך מתן שירותי החוגים הם מוסמכים ומורשים כחוק וכן בעלי רישיון/תעודה תקפים המעידים על כך. הביקורת בדקה ומצאה כי לא היתה הקפדה מצד החברה לתרבות פנאי וספורט לצרף אסמכתאות על רישיונות/תעודות אלו לעותקי ההסכמים.

20.3.6 המדריכים החתומים על ההסכמים התחייבו להמציא לחברה לתרבות פנאי וספורט אישור משטרה עבורם ועבור המדריכים המועסקים על ידם. בהסכם אף צויין כי זהו תנאי לכניסת ההסכם לתוקף. הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט לא הקפידה על קבלת האישורים מהמדריכים ושמירתם.

20.3.7 בחלק מההסכמים נמצאה חתימה אשר לא צויין לידה שם החותם ולא היה ניתן לזהותו (כשמדובר על מורשה חתימה מטעם החברה). לטענת סמנכ"לית החברה, מדובר במקרה חריג. הביקורת ממליצה לרשום את שם החותם ליד החתימה.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 20.3.8 בהסכמים נמצאו סעיפים שאינם רלוונטיים לסוג זה של העסקה (העשרה בצהרונים).
- 20.3.9 כמו כן, נמצאו הפניות לגורם אחד (מנהלת המחלקה לגיל הרך או גננת) כאשר קיימים גורמים נוספים הנוגעים להסכמים (מובילת הצהרון או מנהלת המרכז הקהילתי).
- 20.3.10 הביקורת סבורה כי יש לוודא התאמה של ההסכמים לסוג העסקה בין אם מדובר בהסכמים בנוסח שונה ובין אם מדובר בהסכמים זהים, כאשר ניתן לסמן/לרשום בהסכם את הנוסח הנכון לאותה העסקה.
- 20.3.11 למרות קיומה של אופציה לקנוס את הקבלנים/מדריכים במצבים מסויימים ולמרות שמצבים אלו התרחשו בפועל, לא השתמשה החברה באופציה זו ולא קנסה אף קבלן/מדריך. הביקורת סבורה כי כלי זה עשוי לשמש הרתעה במצבים מסויימים.
- 20.3.12 בתום כול חודש פעילות העבירו רכזות הצהרונים/מנהלות המרכזים הקהילתיים דוח על שעות הפעילות של המדריכים חתום על ידי מובילת הצהרון המאשרת בחתימתה את נוכחותו של המדריך, וזאת על מנת שיוכן עבורו בהתאם לדוח זה התשלום החודשי.
- 20.4 הביקורת בדקה ומצאה כי חלק מהזמנות העבודה שהוכנו על ידי החברה לתרבות פנאי וספורט בוצעו באיחור. לדוגמה: הזמנת עבודה של "נבון פרויקטים בחינוך" – העשרה במדע, אנגלית ויצירה בצהרונים של המרכזים הקהילתיים נרשמה בתאריך 8.11.2016, ואילו ההסכם נחתם כבר בחודש אוגוסט 2016, והפעילות החלה בחודש ספטמבר 2016.
- 20.5 יש להקפיד על הכנתה של הזמנת עבודה ואישורה בטרם תחל הפעילות.

21. בטיחות

- 21.1 בנוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט מפורטים באופן נרחב ביותר נוהלי הבטיחות הנוגעים להפעלת הצהרונים. להלן דוגמאות:
- 21.1.1 צוות הצהרונים יקבל לפחות אחת לשנה הדרכה בנושא איומים עיקריים (שריפה, רעידת אדמה, חומרים מסוכנים ופיגועי חבלה למיניהם). כמו כן, ייערך תירגול למצב חירום בהתאם להנחיות הרכזת.
- 21.1.2 הביקורת בדקה ומצאה כי הדרכה בתחום הבטיחות ניתנת בימי ההיערכות המוקדמים, אולם תירגול נערך לאחרונה רק בנושא רעידות אדמה.
- 21.1.3 באחריות צוות הצהרון לוודא כי המתקנים, הציוד, הריהוט, הצעצועים והחומרים הנמצאים בשימוש, תקינים, מתאימים לגיל הילדים, ואין בהם כול

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

סיכון לילדים. לדברי הנהלת החברה, הרכישות מתבצעות מספקים מורשים בלבד.

21.1.4 רכזת הצהרון מחויבת להקפיד על ביצוע בדיקות תקופתיות למערכות הבטיחות – אש, חשמל, גז, מתקני חצר, תקרות תלויות ואישורן על ידי בודקים מוסמכים. הבדיקות התקופתיות במוסדות החינוך בהם פועלים הצהרונים נערכות באמצעות העירייה האחראית על כך במסגרת הפעלת החינוך הפורמלי.

21.1.5 יש להקפיד כי שער הצהרון יהיה נעול במהלך כול השעות בצהרון. בעת הסיורים שערכה הביקורת בצהרונים נמצא כי קיימת הקפדה על נעילתו של שער הכניסה לצהרון.

21.1.6 יש לתלות באופן ברור ובולט רשימת טלפונים לשעת חירום בסמוך לטלפון הגן. הביקורת שביצע המשרד לכלכלה ותעשייה בצהרונים בגני הילדים העלו כי לא קיימת הקפדה על הימצאותה של רשימת טלפונים חיונית זו בסמוך לטלפון הגן. בחלק מהצהרונים הוחזקה הרשימה בקלסר.

21.1.7 בכול צהרון יהיה תרמיל עזרה ראשונה ובו הציוד הנדרש. הביקורת שביצע המשרד לכלכלה ותעשייה בצהרונים בגני הילדים העלו כי קיימת הקפדה על הימצאותו של תיק עזרה ראשונה, אולם בחלק מהמקרים נמצא כי פג תוקפם של חלק מהמוצרים בתיק זה. מכאן, שלא בוצעה ביקורת ציוד של רכזות הצהרונים כנדרש.

21.1.8 לטענת סמנכ"לית החברה, רכישת ציוד חדש מתבצעת בכול קיץ על ידי רכזות הצהרונים כחלק משגרת ההיערכות לפתיחת השנה.

21.2 הביקורת מציינת כי החברה לתרבות פנאי וספורט מסתמכת גם על הביקורת המבוצעות במסגרת הפעלת גן הילדים בבוקר על ידי נציגי משרד החינוך ועל ידי הממונה על הבטיחות במוסדות החינוך בעירייה, ועל תיקון הליקויים שנמצאו בביקורת אלו על ידי העירייה.

21.3 לטענת מנהלת המחלקה לגיל הרך, דרישות המשרד לכלכלה ותעשייה בתחום הבטיחות מחמירות בהשוואה לדרישות משרד החינוך. כתוצאה מכך, בביקורת של המשרד לכלכלה ותעשייה מתקבלות הערות, כגון: לגבי וילונות ארוכים, צמיגים חלולים הקיימים בגני הילדים ושמשרד החינוך לא מעיר עליהם. החברה לתרבות פנאי וספורט פועלת לפתרון בעיות בטיחות אלו ככול יכולתה.

22. תאונות ילדים

22.1 צוות הצהרון מחוייב לעבור קורס בעזרה ראשונה ולאחר מכן קורס רענון אחת לשנתיים בהיקף של 22 שעות לפחות. האחריות למעקב בעניין זה מוטלת על רכזת

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

הצהרונים. הביקורת בדקה ומצאה כי קורסי רענון בעזרה ראשונה מתקיימים אחת לשנה, אולם עדיין קיימות עובדות (חדשות) בצוותי הצהרונים שטרם עברו הכשרה זו.

22.2 צוות הצהרון מחוייב לדווח על כול תאונה בצהרון תוך 24 שעות ממועד התאונה. הדיווח ייעשה בעל פה לגורמים הממונים, ובמקביל בכתב על גבי טופס "הודעה על תאונה/אירוע" תוך כדי פירוט מלא של התאונה. הדיווח יופץ לבעלי התפקידים כפי שמצויין בטופס. הביקורת בדקה ומצאה כי הדיווח על תאונות בצהרון נעשה בהתאם לנוהל, הטפסים מופצים לגורמים הרלוונטיים והם מתוייקים ונשמרים.

23. קשרי העבודה עם אגף החינוך

- 23.1 הביקורת נפגשה עם מנהלת המחלקה לגיל הרך על מנת לבחון את קשרי העבודה בין החברה לעירייה בתחום הפעלת הצהרונים בגני הילדים.
- 23.2 באופן כללי, לטענת מנהלת המחלקה לגיל הרך, קיים שיתוף פעולה פורה ומתמשך. במסגרת זו יושמו החלטות חשובות.
- 23.3 עם זאת, בקשתה של הנהלת אגף החינוך להפעלת צהרון לילדי החינוך המיוחד, לא נענתה. הסיבה לכך נובעת מהצורך בהשקעה של משאבים כספיים גבוהים יותר מכול צהרון אחר.
- 23.4 הטענות הקיימות בנוגע להיקף אספקת חומרי הניקוי קיבלו מענה בכך שהעירייה רכשה השנה פעם נוספת חומרי ניקוי לגני הילדים. עדיין יש צורך בהגדלת התקציב.
- 23.5 בשנת הלימודים הנוכחית התעוררו בעיות משמעותיות בנוגע להתנהלות הצוותים (בוקר וצהריים) בשלושה צהרונים. מנהלת המחלקה לגיל הרך בעירייה ומנהלת המחלקה לגיל הרך בחברה פעלו לפתרון בעיות אלו.
- 23.6 הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט הכינה נוהל כתוב המסדיר את יחסי הגומלין ודרכי העבודה של צוותי הבוקר והצהריים, אולם עד עתה נוהל זה לא אושר על ידי אגף החינוך ולא הופץ לצוותים. אין ספק כי נוהל זה היה יכול למנוע בעיות או לפותרן בעת הצורך.
- 23.7 יש לפעול לאישור הנוהל מול אגף החינוך, הפצתו לגורמים הרלוונטיים והטמעת יישומו.
- 23.8 הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט מסרה לביקורת כי תפעל לאישור הנוהל, להפצתו וליישומו.
- 23.9 בנוסף, פנתה הביקורת למנהלת המחלקה לחינוך יסודי בבקשה לקבל משוב ממנהלי בתי הספר בהם פועלים הצהרונים. התקבלו משובים מתשע מנהלות בתי ספר.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

23.10 להלן תמצית ממצאי המשוב:

- 23.10.1 שליש מהמנהלות הביעו שביעות רצון טובה מפעילות הצהרונים, שתיים ציינו שהיא סבירה, אחת טענה שהיא בינונית, ושלוש טענו כי היא טעונה שיפור/לא מרוצים.
- 23.10.2 קיימות הערות על רמת ניקיון נמוכה, חוסר בכוח אדם ותלונות הורים.
- 23.10.3 היעדר תגמולים (כספיים או/ו פיזיים) לבית הספר.
- 23.11 לסיכום, המשוב מצביע על כך שקיימים נושאים חשובים בפעילות הצהרונים שיש לבחון אותם במטרה לשפרם ככול שניתן.

24. ביטוח

- 24.1 החברה לתרבות פנאי וספורט מחוייבת לערוך ביטוח אחריות כלפי צד שלישי וביטוח תאונות אישיות, בהתאם לנוהל משרד הכלכלה והתעשייה.
- 24.2 הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט מסתמכת על ביטוח תאונות אישיות לתלמידים המטופל באמצעות העירייה. כמו כן, העירייה מבטחת את המבנים (מוסדות החינוך) בהם פועלים הצהרונים, כולל ביטוח צד ג'.

25. ביקורים בצהרונים בגני הילדים ובמרכזים הקהילתיים

- 25.1 במסגרת הביקורת התקיימו ביקורים בצהרונים המופעלים בגני הילדים על ידי המחלקה לגיל הרך ובצהרונים בבתי הספר המופעלים באמצעות המרכזים הקהילתיים.
- 25.2 באופן כללי התרשמה הביקורת מהאופן המקצועי לפיו מופעלים צהרונים אלו.
- 25.3 הצוותים בצהרונים הכוללים רכזות צהרונים, מובילות צהרון וסייעות צהרון מודעים היטב לכללי ההפעלה ואופן פעילותם המשרה אווירה המותאמת לילדים ולסוג הפעילות.
- 25.4 מנהלי המרכזים הקהילתיים ומזכירות המרכז מעורבים באופן מלא ושוטף בהפעלת הצהרונים.
- 25.5 מנהלי המרכזים הקהילתיים הצביעו על הקושי הקיים בכך שמיקומם הפיזי של הצהרונים אינו בלעדי להפעלת הצהרונים משום שבבוקר מתקיימת בו הפעילות החינוכית הפורמלית.
- 25.6 הדבר מקשה על ארגון ועריכת המיקום הפיזי לפי הצרכים של הצהרון כך שיהווה מקום שונה מהמקום בו שוהים התלמידים בבוקר ויהיה בבחינת מקום חם יותר וייתן תחושה ביתית לתלמידים. הבעיה היא שקיימים אילוצים בשל הפעילות הפורמלית המתקיימת במבנים אלו בשעות הבוקר.

26. פיקוח משרד הכלכלה והתעשייה

- 26.1 במסגרת ההכרה של משרד הכלכלה והתעשייה בצהרונים הוא עורך ביקורי פיקוח באמצעות מפקחות האגף ובאמצעות גופי בקרה חיצוניים (בקרים). הפיקוח מתבצע על פי הכתוב בנוהל ההכרה ועל פי המדדים למתן הכרה המצויינים בו, אשר על פיהם ניתן אישור ההכרה לצהרון.
- 26.2 הביקורת בדקה את אופן עמידתה של החברה לתרבות פנאי וספורט בתנאיי הכרה אלו.
- 26.3 הצהרונים פועלים במבנים של גני ילדים עירוניים השייכים לעירייה (מבנה של מוסד חינוך רשמי הפועל על פי חוק לימוד חובה). על פי נוהל משרד הכלכלה והתעשייה, על החברה לתרבות פנאי וספורט להמציא אישור מאת משרד החינוך או מאת העירייה האחראית על המבנה כי מדובר במוסד חינוך רשמי אשר מתקיימת בו פעילות חינוכית בשנה"ל הנוכחית, וכן את דוח "התאמת תשתית ליעודה כמוסד חינוכי – אישור בטיחות בעקבות מבדק" של משרד החינוך מאת יועץ בטיחות או מנהל בטיחות למוסדות חינוך בעל רישיון/מוסמך.
- 26.4 הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט פעלה מול הגורמים הרלוונטיים בעירייה להשגת האישורים הנדרשים עבור כלל המבנים של גני הילדים בהם פועלים הצהרונים.
- 26.5 החברה לתרבות פנאי וספורט נדרשת לבנות תוכנית חינוכית שנתית לילדי הצהרון וכן תוכנית חינוכית שבועית ולהציגן בצהרון. תוכניות אלו תכלולנה פעילויות המתאימות לגילאי הילדים השוהים בצהרון.
- 26.6 הביקורת בדקה ומצאה כי בצהרונים מופעלת תוכנית של החברה למתנסים, אולם חלק ממובילות הצהרונים לא הכינו בהסתמך על תוכנית זו תוכנית שבועית כנדרש.
- 26.7 החברה לתרבות פנאי וספורט נדרשת להתחייב כי בצהרון יהיה לפחות מבוגר אחד לכול 15 ילדים (דהיינו, במסגרת שבה 16 ילדים, יהיו בצהרון 2 מבוגרים לפחות).
- 26.8 הביקורת בדקה ומצאה כי בכול צהרון היו לפחות שני אנשי צוות. עם זאת, בצהרון בו שובצו 31 ילדים הוסיפה כאמור לעיל החברה לתרבות פנאי וספורט איש צוות נוסף.
- 26.9 כמו כן, שובץ איש צוות נוסף בצהרונים של הגיל הרך במקרים בהם היה צורך מיוחד, כגון: מדובר בילדים צעירים מאד, ילדים לא גמולים, ילדים מקשים וכדו'. סה"כ בשנת תשע"ז שובץ איש צוות נוסף ב- 14 צהרונים.
- 26.10 החברה לתרבות פנאי וספורט רשאית להעסיק בצהרון עובדים בגילאי 18 ומעלה בלבד. הביקורת בדקה ומצאה כי כלל העובדים המועסקים בצהרונים הינם מעל גיל 18.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 26.11 החברה לתרבות פנאי וספורט מתחייבת לתשלום שכר ולמתן תנאים סוציאליים למועסקים בצהרון כנדרש בחוק. הביקורת בדקה ומצאה כי לא נערך כול פיקוח מצד העירייה על נושא זה. לטענת סמנכ"לית החברה, החברה לתרבות פנאי וספורט מפוקחת ע"י משרד הפנים ומשרד האוצר בנושא זה, והיא מקפידה הקפדה יתרה ועומדת בכול דרישות החוק.
- 26.12 החברה לתרבות פנאי וספורט, מתחייבת לקיים את דרישות החוק למניעת העסקה של עברייני מין במוסדות מסויימים, התשס"א-2001 ולשמור בקלסר את אישורי המשטרה עבור כול המועסקים על ידו הבאים במגע עם ילדי הצהרון. הביקורת בדקה ומצאה כי מרבית המועסקים בצהרונים הינן נשים.
- 26.13 בעת הביקורת הועסקו שני עובדים גברים בלבד בצהרונים. המדובר בעובדים ותיקים שהנהלת החברה לא הקפידה לדרוש מהם אישור משטרה.
- 26.14 כמו כן, על החברה לתרבות פנאי וספורט להחתים כול עובד בצהרון, בין חדש ובין ותיק, על הצהרה בדבר היעדר הרשעות, כתבי אישום וחקירות פליליות של עובד בצהרון, לרבות מתנדב או נותן שירותים הבאים במגע עם הילדים (גם אם לא מגע רצוף). החברה מתחייבת שלא להעסיק בצהרון עובד אשר אינו עומד בדרישות המפורטות בהצהרה זו. הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לא הקפידה על דרישת חוק זו ולא החתימה את העובדים על הצהרה זו.
- 26.15 החברה לתרבות פנאי וספורט מחוייבת בהגשתם למשרד לכלכלה ותעשייה של דוחות פיקוח של המדריך החינוכי, המועסק על ידה, על פי המועדים המצויינים בנוהל. בנוסף, מחוייבת החברה להשאיר עותק מהדוח בצהרון.
- 26.16 יש לציין כי תפקידו של המדריך החינוכי הינו הדרכת הצוות בפועל וגיבוש תוכנית חינוכית לצהרון, המותאמת לגילאי הילדים ולתכנים הנדרשים. היקף משרתו יסתכם בארבע שעות לחודש לכול צהרון.
- 26.17 במידה שהדוחות לא יישלחו במועדים המפורטים בנוהל ו/או יסתבר שהדוחות אינם מבוצעים כנדרש, תהיה למשרד הכלכלה והתעשייה עילה לביטול ההכרה בצהרון. אי-לכך, על החברה לתרבות פנאי וספורט לוודא כי הפיקוח מבוצע על ידי המדריך החינוכי וכי הדוחות נשלחים.
- 26.18 הביקורת בדקה ומצאה כי בצהרונים של הגיל הרך מונו שתי מדריכות חינוכיות בלבד, למרות שמספרן של המסגרות הוא 41 מסגרות. לדברי סמנכ"לית החברה, קיימת פונקציה פיקוח נוספת אשר נותנת מענה לחריגה זו – מנהלת המחלקה לגיל הרך.
- 26.19 ביקורות שביצע המשרד לכלכלה ותעשייה העלו כי לא היתה הקפדה מצד מדריכות אלו למלא דוח פיקוח ולהשאיר עותק ממנו בצהרון.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

26.20 הדוחות התקופתיים שהיה על החברה לשלוח בחודשים נובמבר, פברואר ומאי, נשלחו בהתאם לדרישת המשרד לכלכלה ותעשייה.

27. מעקב אחר נוכחות הילדים בצהרון

27.1 על פי נוהל משרד הכלכלה והתעשייה, יש לנהל יומן נוכחות יומי (המחולק על פי חודשי השנה), אשר ימולא בכול יום סמוך לפתיחת הצהרון.

27.2 הביקורת בדקה ומצאה כי קיימת הקפדה יתרה על רישום נוכחות יומיומי של הילדים בצהרונים. דוחות נוכחות אלו נשמרים ומתוייקים.

28. מסמכים שאמורים להימצא בצהרון

28.1 החברה לתרבות פנאי וספורט צריכה לוודא שיש באופן קבוע בצהרון את המסמכים הבאים: אישור הכרה, טבלת שכ"ל, לוח חופשות רשמי של משרד הכלכלה והתעשייה, תפריט ואישור תזונאית בתוקף וכן אישור משרד הבריאות בתוקף, תוכנית חינוכית ותעודות המעידות על השתתפות צוות הצהרון בקורס עזרה ראשונה וברענונים כנדרש. יש לרכז את כול המסמכים בקלסר נפרד. חובה להציג מסמכים אלו למפקח מטעם המשרד לכלכלה ותעשייה בכול עת שיידרש.

28.2 הביקורת בדקה ומצאה כי חלק מהמסמכים הנדרשים תלויים על לוחות המודעות בצהרונים הפועלים בגני הילדים, אולם בצהרונים הפועלים בבתי הספר אין לוחות מודעות לצהרונים. הסיבה לכך נעוצה בעובדה כי בבתי הספר קיימות תופעות של ונדליזם והמסמכים על לוחות המודעות לא נשמרים. מעבר לכך, ברוב המקרים, ההורים של ילדי הצהרונים בבתי הספר אינם מגיעים לאסוף את הילדים כפי שבדרך כלל קיים בגני הילדים והם למעשה לא נחשפים ללוח המודעות.

28.3 חלק מהמסמכים מוצגים באתר האינטרנט של החברה לתרבות פנאי וספורט.

28.4 בביקורות שביצע המשרד לכלכלה ותעשייה בצהרונים הפועלים בגני הילדים נמצא כי חלק מהמסמכים חסרים והמשרד העיר על כך.

29. ביקורת של המשרד לכלכלה ותעשייה

29.1 הביקורת בדקה ומצאה כי בחודש אוקטובר 2015, ביצע המשרד לכלכלה ותעשייה ביקורות באמצעות חברה פרטית, ב- 15 צהרונים שפעלו בגני הילדים בעיר.

29.2 מטרת הביקורות היתה לבחון את נתוני הפעלת הצהרונים לקראת מתן הכרה בצהרונים אלו לשנת הלימודים תשע"ו. הביקורת ריכזה את ממצאי ביקורות המשרד לכלכלה ותעשייה. להלן:

29.2.1 **נוכחות** – בצהרונים קיימת הקפדה על רישום נוכחות יומית של הילדים בהתאם לרשימה.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 29.2.2 **אישורים ומידע חיוני** – בחלק מהצהרונים לא נמצאה תוכנית שבועית של צוות הצהרונים. עם זאת, קיימת תוכנית חודשית של החברה למתנס"ים ("מי אני ומה שמיי"). מידע להורים על התפריט, לוח החופשות, טבלת שכר הלימוד וכו' לא מוצג בכול הצהרונים. עותקי דוחות הפיקוח של המדריכה החינוכית לא נמצאו בחלק מהצהרונים כלל ובחלקם לא היו מספיק מפורטים.
- 29.2.3 **מידע אודות תכנים חינוכיים** – ארגון הסביבה החינוכית, פינות הצהרון, תכנון סדר היום, יחס הצוות לילדים והאווירה בצהרון נמצאו ברוב הצהרונים תקינים.
- 29.2.4 **מידע אודות התזונה** – בחלק מהצהרונים נמצא כי לא היה אישור בתוקף של משרד הבריאות לקייטרינג האחראי להזנת הילדים.
- 29.2.5 **הגינה וניקיון כללי** – נמצאו תקינים.
- 29.2.6 **מספרי הטלפון לשימוש במצבי חירום** – בחלק מהצהרונים נמצאו מתויקים בקלסר במקום להיות מוצגים במקום בולט.
- 29.2.7 **מידע אודות המצב הבטיחותי** – מרבית אנשי הצוות עברו קורס בהגשת עזרה ראשונה. בחלק מהצהרונים נמצא ציוד שפג תוקפו (חומר חיטוי) וכן תוקפו של מטף כיבוי אש.
- 29.2.8 **מפגעים בטיחותיים במבנה** – תאורה לא ממוגנת בחדר השירותים, מדפים עם ציוד מעל לאסלות, ציוד ניקוי רב בתאי השירותים, ארונית עם מראת זכוכית בחדר השירותים, מאוורר עומד נגיש לילדים, מתקן טיהור מים (כולל חמים), קומקום ומיקרוגל בהישג ידם של הילדים, חוסר במגיני אצבעות בדלתות, מגיני אצבעות בתאי השירותים לא ממפלס הריצוף, וילונות ארוכים, שימוש בבקבוקי זכוכית, העדר תפסני דלתות בארונות נגישים לילדים, כבלים נגישים לילדים, קרמיקה שבורה בחדר השירותים ועוד.
- 29.2.9 **מפגעים בטיחותיים בחצר** – גזעי עץ מחוספסים, משטח פי.וי.סי. קרוע, מהמורות בשטיח סינטטי, קיר חיצוני מחוספס, חוסר בחול בארגז החול, צינור מים זרוק בחצר, גזע עץ כרות וחד ועוד.
- 29.2.10 **מפגעים תברואתיים** – בכניסה לאחד ממתחמי הצהרונים נצאה אשפה שנערמה והעירייה לא פינתה אותה.
- המבקרים ציינו שתי הערות כלליות חשובות: האחת כי מבנה גן הריף ישן מאד וכולל ליקויי בטיחות רבים וחמורים אותם יש לתקן באופן מיידי.
- מנהלת המחלקה לגיל הרך בחברה לתרבות פנאי וספורט מסרה לביקורת כי בשל כך עוכבה ההכרה של משרד הכלכלה והתעשייה לגבי צהרון זה עד שיתוקנו הליקויים, והשנייה כי שער הכניסה למתחם שלושת הצהרונים

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- ברחוב גינוסר היה פתוח בשעת הביקור שנערך בשעות הבוקר באחד מימי חופשת הסוכות. לדברי הבקרים, צוות הצהרון ציין כי השער ננעל בשעה 8:45.
- 29.3 על פי נוהל מחלקת הביטחון בעירייה, יש לנעול את שער הכניסה לחצר הגן בשעה 8:00, ולכן היותו פתוח עד השעה 8:45 הינו בניגוד לנוהל זה. הביקורת סבורה כי בשל העדר תקשורת בין אגף החינוך ובין הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט בעניינים אלו, נוצר הפער בנהלים.
- 29.4 על הנהלת אגף החינוך והנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט לבחון את הנהלים הנהוגים לגבי הפעלת גני הילדים בבוקר והצהרונים בגני הילדים בשעות הצוהריים ולתאם את הפעולות שיש לבצע ולהקפיד על כך.
- 29.5 הביקורת סבורה כי בעת שמתבצעות ביקורות ומוגשים דוחות ביקורת יש להביא גם בפני הנהלת אגף החינוך והממונה על הבטיחות במוסדות החינוך ולו בשל העובדה, שבשעות הבוקר פועלים במבנים אלו גני הילדים העירוניים והם חשופים לאותם ליקויי בטיחות. על שני הגורמים המפעילים מוטלת האחריות לטיפול בליקויים הבטיחותיים ובמניעתם.
- 29.6 יש לציין כי מרבית הליקויים שהופיעו בדוחות הביקורת משנת 2014 ומשנת 2015 תוקנו, וזאת בהתאם לביקורת חוזרת שבוצעה על ידי משרד הכלכלה והתעשייה, וכן במעקב שבוצע על ידי הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט.
- 29.7 מנהלת המחלקה לגיל הרך ציינה בפני הביקורת כי בעת שהחברה לתרבות פנאי וספורט מבקשת לקבל הכרה של משרד הכלכלה והתעשייה לכיתת צהרון חדשה, נערכת בדיקה מטעם המחלקה על מנת לזהות ליקויי בטיחות ולתקנם מבעוד מועד, כך שבעת ביקורת של משרד הכלכלה והתעשייה לקראת מתן ההכרה לליקויים אלו לא יופיעו.

30. כוח האדם בצהרונים

- 30.1 העבודה בצהרונים מאופיינת במגע ישיר והדוק עם ילדים בגיל הרך ובגיל החינוך היסודי. אי לכך יש להקפיד על בחירת כוח אדם מיומן לעבודה בצהרונים, להגדיר את תפקידיו ולהכשירו לאורך כול תקופת עבודתו.
- 30.2 בצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר מועסקות לרוב שתי עובדות: מובילת צהרון וסייעת. במקרים חריגים, כגון: שקיימים ילדים שמקשים בצהרון, ילדים צעירים מאד, או שמספרם מסתכם ב- 30 ילדים, אזי מוסיפה החברה לתרבות פנאי וספורט סייעת נוספת, כך שקיימים שלושה אנשי צוות בצהרון.
- 30.3 עובדות אלו כפופות לרכזות הצהרונים של גני הילדים והמרכזים הקהילתיים בהתאמה לשייכות של הצהרון למחלקה בחברה לתרבות פנאי וספורט.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

30.4 הביקורת בדקה ומצאה כי נוהל הצהרונים של החברה לתרבות פנאי וספורט כולל את פירוט הנושאים עליהם אחראי כול בעל תפקיד, כדלקמן:

30.4.1 **רכזת הצהרונים במחלקה לגיל הרך** אחראית על ניהול כולל של מערך הצהרונים בהיבטים המקצועיים, החינוכיים, המנהליים, הארגוניים והכספיים של הצהרונים.

30.4.2 במחלקה לגיל הרך מועסקות שתי רכזות צהרונים במשרה מלאה כול אחת מהן. לכול אחת מהן 20 צהרונים עליהן הן אחראיות ובנוסף, כול אחת מהן מנהלת נושאים רוחביים.

30.4.3 הביקורת בדקה את פעילותן של רכזות הצהרונים במחלקה לגיל הרך, ולהלן ממצאיה:

30.4.3.1 הרכזות טיפלו בהיבטים הארגוניים השוטפים של הפעלת הצהרונים, כגון: טיפול בבעיות המתעוררות תוך כדי הפעילות, שליחת עובדים ממלאי מקום במקרים של העדרויות מהעבודה, הדרכת הצוותים, שיחות עם הורים, הכנת דוחות תקופתיים ועוד.

30.4.3.2 הרכזות הסתמכו על התוכנית החינוכית של החברה למתנסיים וערכו תוכניות חינוכיות לקייטנות סוכות ופסח.

30.4.4 **רכזת צהרונים במרכזים הקהילתיים** הינה הרפרנטית המקצועית לתחום ואחראית על ניהול מערך הצהרונים בהיבטים המקצועיים, החינוכיים, והארגוניים.

30.4.5 הביקורת בדקה את פעילותה של רכזת הצהרונים במחלקה למרכזים קהילתיים, ולהלן ממצאיה:

30.4.5.1 רכזת הצהרונים עורכת מפגשים אחת לחודש במסגרתם משתלמים צוותי הצהרונים בכול הנוגע להפעלתם. הרכזת אחראית על בניית תוכנית ההשתלמות לצוותים.

30.4.5.2 כמו כן, אחראית הרכזת על גיוס עובדים, ניהול ההזנה, רכישת ציוד, הכנת דוחות תקופתיים ועוד.

30.4.6 על הרכזות בצהרונים להיות בעלות תואר ראשון לפחות בתחומי החינוך/ עו"ס/פסיכולוגיה + ניסיון של שנתיים לפחות בהדרכת צוותים חינוכיים.

30.4.7 הביקורת בדקה ומצאה כי אכן כלל רכזות הצהרונים בחברה לתרבות פנאי וספורט הינן בעלות תואר ראשון לפחות. כמו כן, הינן בעלות הניסיון הנדרש.

30.4.8 **מובילת צהרון** אחראית לבניית תוכנית חינוכית המותאמת לילדים בהדרכת הרכזות, ולהפעלתה בצהרון. כמו כן, היא אחראית לשלומם הפיזי והנפשי של הילדים השוהים בצהרון.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 30.4.9 הביקורת בדקה את פעילותן של מובילות הצהרונים, ולהלן ממצאיה:
- 30.4.9.1 מובילות הצהרונים פועלות על פי התוכנית החינוכית של החברה למתנסים, אולם חלקן לא הכינו תוכנית שבועית.
- 30.4.9.2 מובילות הצהרונים פועלות בהתאם לנוהל החברה לתרבות פנאי וספורט, המפרט את תפקידן.
- 30.4.10 על מובילת הצהרון להיות בעלת תעודת הסמכה להוראה/תואר ראשון בחינוך. למובילת צהרון שאינה גננת/מורה נדרשת הכשרה בקורס מובילות צהרונים.
- 30.4.11 הביקורת בדקה ומצאה כי מספר מועט מקרב מובילות הצהרון הינן בעלות תעודות הסמכה להוראה/תואר ראשון בחינוך.
- 30.4.12 עם זאת, מספר גדול מקרב מובילות הצהרון עברו הכשרה בקורס בנושא זה. מדובר על קורס בן 120 שעות המיועד לבעלות תעודה של 12 שנות לימוד שנערך בשיתוף מכללת לוינסקי, החברה למתנסים והחברה לתרבות פנאי וספורט.
- 30.4.13 **סייעת בצהרון** אחראית להפעלת תוכנית הפעילות בצהרון כפי שגובשה ע"י רכזת הצהרונים ומובילת הצהרון.
- 30.4.14 על הסייעת להיות בעלת 12 שנות לימוד + מומלץ ניסיון בעבודה עם ילדים בגיל הרך/בבתי הספר.
- 30.4.15 הביקורת בדקה ומצאה כי קיימות סייעות המועסקות בצהרונים אשר אינן בעלות 12 שנות לימוד. עם זאת, למרביתן ניסיון בעבודה עם ילדים. בכוונת החברה לתרבות פנאי וספורט לקיים קורס לסייעות הצהרונים.
- 30.5 הביקורת בדקה את פעילותן של סייעות הצהרונים, ולהלן ממצאיה:
- 30.5.1 באופן כללי, פעלו הסייעות בהתאם לנוהל החברה לתרבות פנאי וספורט. בנוסף, בביקורים שקיימה הביקורת בצהרונים ניכר כי במבנה הצהרון נשמרים הסדר והניקיון.
- 30.6 כלל המנהלים הממונים על הפעלת הצהרונים ציינו כי קיים קושי בגיוס כוח אדם מיומן לעבודה בצהרונים.

31. פיתוח מקצועי של צוות הצהרון

- 31.1 החברה לתרבות פנאי וספורט יזמה הדרכה לצוותים בצהרונים.
- 31.2 הביקורת מצאה כי מערך ההדרכה וההשתלמויות שודרג מאד בשנת תשע"ז. הדבר בא לידי ביטוי בהיקף ההשתלמויות ובמגוון הנושאים המיועדים לכול בעלי

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

התפקידים בחברה בהתאם לנושאי אחריותם. מקבץ ההשתלמויות פורסם בחוברת מרוכזת ובה המועדים לקיום ההשתלמויות.

32. הדרכה באמצעות החברה למתנסי"ם

32.1 ההדרכה לצוותי העבודה בצהרון: רכזות הצהרון, מובילות הצהרון והסייעות מתקיימת גם באמצעות החברה למתנסי"ם. בהתאם לכך, מחוייבת החברה לתרבות פנאי וספורט בתשלום חודשי קבוע עבור ההדרכות הניתנות על ידי החברה למתנסי"ם.

32.2 הביקורת בדקה ומצאה כי בשנת הכספים 2016 שולם סך של 15,667 ₪ בגין הדרכה זו. בתחילת השנה מדובר היה על סך של 1,400 ₪ לחודש, ואילו החל מחודש ספטמבר עודכן הסכום החודשי ל- 1,733 ₪.

32.3 ההדרכה שבוצעה באמצעות החברה למתנסי"ם ניתנה למעשה לרכזות וכללה קורסים והדרכות אישיות אחת לחודש.

32.4 בשנת 2016, הסתכמו ההוצאות בגין כלל ההשתלמויות לצוותים המועסקים בצהרונים (גני הילדים ובתי הספר) בסך כולל של כ- 60,000 ₪.

33. הדרכה בנושא כיבוי אש

33.1 העובדים המועסקים בצהרונים מחוייבים לקבל הדרכה בנושא כיבוי אש.

33.2 הביקורת בדקה ומצאה כי לא נערכו הדרכה או/ו תרגול בתחום כיבוי אש לצוותי הצהרונים.

34. נוכחות בעבודה

34.1 נוכחותם של צוות הצהרון בעבודה מפוקחת במערכת הדיווח הטלפוני. בכניסה וביציאה מהצהרון יש לדווח נוכחות במערכת זו בהתאם להנחיות רכזת הצהרונים.

34.2 דוחות הנוכחות מופקים אחת לחודש ועל בסיס דוחות אלו מבוצע תחשיב השכר של צוות הצהרון.

35. כללי התנהגות ואתיקה מקצועיים

35.1 נוהלי החברה לתרבות פנאי וספורט כללו גם הנחיות להתנהגות צוות הצהרון במהלך השעות בצהרון וכן הקפדה על כללי אתיקה מקצועיים.

35.2 רכזות הצהרונים אכפו כללים אלו במהלך הביקורים בצהרונים (כגון: כללי הלבוש ההולם ועוד).

35.3 הביקורת סבורה כי לכללי התנהגות ואתיקה מקצועיים אלו חשיבות רבה בעיקר כשמדובר בעבודה עם ילדים.

36. שכר

- 36.1 שכרן של הסייעות בצהרונים נע מ-26 ש"ח לשעה לעובדת חדשה ועד ל-30 ש"ח לשעה לעובדת ותיקה. שכרן של מובילות הצהרון נע מ-27 ש"ח לשעה לעובדת חדשה ועד 33 ש"ח לשעה לעובדת ותיקה. שכרן של הגננות המועסקות בצהרונים נע מ-35 ש"ח לעובדת חדשה ועד 41 ש"ח לשעה לעובדת ותיקה.
- 36.2 בשנים האחרונות מתקשה החברה לתרבות פנאי וספורט לגייס כוח אדם איכותי שישאר לאורך זמן. הקושי גורם לבעיות רבות, וביניהן, העסקת עובדות שלעיתים אינן מספיק מתאימות, מניעת פתיחת צהרונים חדשים, שחיקה בקרב הרכזות ועוד. אי לכך, ההשקעה בהדרכה של צוותים קיימים יורדת בחלקה לטמיון עקב התחלופה של כוח האדם.
- 36.3 החברה לתרבות פנאי וספורט פועלת לגיוס כוח האדם בדרכים שונות, ובנוסף, נעשו ניסיונות לשמר בדרכים שונות את כוח האדם המועסק.
- 36.4 החברה לתרבות פנאי וספורט זיהתה כי הגורם העיקרי לחוסר שביעות הרצון של הסייעות בצהרונים הוא השכר הנמוך אשר אינו הולם את המאמץ והקשיים הכרוכים במילוי תפקידן. בהתאם לכך, העלתה החברה לתרבות פנאי וספורט הצעה במסגרת שיבת הדירקטוריון להעלאת שכרן של הסייעות, מובילות הצהרונים והגננות המועסקות בצהרונים. הצעה זו אושרה במלואה.

37. הזנה בצהרונים

- 37.1 במהלך שהותם של הילדים בצהרונים בגני הילדים ובבתי הספר הם אוכלים ארוחה חמה המסופקת להם על ידי שירותי קייטרינג.
- 37.2 בחודש אפריל 2016, פירסם משרד החינוך חוזר בנושא "אורחות חיים במוסדות החינוך" - התשע"ו 8(א). חוזר זה מפרט בין השאר את המדיניות, ההנחיות וההוראות בנושאים: חינוך לתזונה נכונה, התארגנות להזנה, נוהלי ההתקשרות עם ספקי הזנה, ההרכב התזונתי של הארוחות, הפיקוח התברואתי ועוד. החוזר גם מסביר ומפרט את השינויים שחלו בעקבות "החוק לפיקוח על איכות המזון ותזונה נכונה במוסדות חינוך, התשע"ד-2014", שנכנס לתוקף ב-1 בספטמבר 2015.
- 37.3 הביקורת בדקה ומצאה כי העירייה והחברה לתרבות פנאי וספורט שאמורות היו להפיץ חוזר זה בקרב כול הנוגעים בדבר, לא ביצעו זאת.
- 37.4 סמנכ"לית החברה ציינה בפני הביקורת כי נערכו הדרכות בתחום ההזנה לצוותים בצהרונים. בנוסף, הוזמנו הורי הילדים בצהרונים להדרכה בנושא התזונה על מנת שירכשו ידע וישתפו פעולה עם הצוותים בצהרונים בתחום זה.
- 37.5 במסגרת הפיקוח הכללי של המשרד לכלכלה ותעשייה מבוצע פיקוח גם אחר הנחיותיו בנושא ההזנה. המשרד פירסם תפריט מומלץ להזנת הילדים בצהרון.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 37.6 הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט פירסמה במסגרת המכרז לבחירת ספקי הקייטרינג את התפריט שעל המציע להתייחס אליו בהצעתו, אולם לא ניתנה תשובה ברורה מהיכן נלקח תפריט זה.
- 37.7 בנוסף, לא מתבצעת בדיקה של החברה לתרבות פנאי וספורט על התפריט והתאמתו לנדרש. סמנכ"לית החברה ציינה כי הם מסתמכים על הספקים המחזיקים ברישיון משרד הבריאות.
- 37.8 הביקורת בדקה ומצאה כי בחלק מהצהרונים שנבדקו במסגרת הפיקוח של משרד הכלכלה והתעשייה נמצא כי בצהרונים לא היה אישור בתוקף של משרד הבריאות לקייטרינג האחראי להזנת הילדים.
- 37.9 על החברה לתרבות פנאי וספורט לקבל אישורה של תזונאית מוסמכת לתפריט ולאופן ההגשה.
- 37.10 הביקורת בדקה ומצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט הזמינה ארוחות גם ממרכז רב איכויות המנוהל על ידה. למרכז זה לא היה אישור של תזונאית מוסמכת לתפריט ולאופן ההגשה.
- 37.11 הביקורת מציינת כי המשרד לכלכלה ותעשייה אינו מבצע באופן עצמאי בדיקות מעבדה של המזון המוגש לילדים במסגרת הצהרון.
- 37.12 בנוהל הפעלת הצהרונים של החברה לתרבות פנאי וספורט מפורטים הנהלים הנוגעים להזנת הילדים בצהרונים.
- 37.13 הפיקוח על יישום הנחיות חשובות אלו בוצע במסגרת ביקורם של רכזות הצהרונים, אולם הממצאים שעלו בביקורים אלו וההנחיות שניתנו, לא תועדו. אי לכך, לא ניתן היה להתרשם מאופן יישום הנחיות אלו.

38. מכרז ההזנה

- 38.1 בחודש יוני 2015, פירסמה החברה לתרבות פנאי וספורט מכרז לאספקת ארוחות הצוהריים לצהרונים המופעלים באמצעותה.
- 38.2 כמות המנות החמות המוערכת שעל הספקים לספק לכלל הצהרונים במסגרת מכרז זה היתה 1,650 מנות ליום וכ- 372,000 מנות בשנה. האומדן לעלויות המנות הסתכם ב- 9.5 ₪ (לפני מע"מ) למנה אחת בכשרות רגילה ו- 11 ₪ (לפני מע"מ) למנה אחת בכשרות מהודרת (שנת שמיטה).
- 38.3 על פי פרוטוקול ריקון תיבת ההצעות מיום 19.7.2015, במסגרת מכרז זה הוגשו 8 הצעות מחיר. ועדת המכרזים בישיבתה בתאריך 29.7.2015, קיבלה החלטה לבחור שלושה מציעים, שהצעתם (השונה) היתה הנמוכה ביותר מבין השמונה ולפצל את השירות בין שלושתם.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 38.4 הביקורת בדקה את המסמכים הנוגעים למכרז זה ומצאה כי רובם נשמרו באופן מסודר ומוקפד. עם זאת חסרו מסמכים של ספק אחד (דליקייט) הנוגעים לאסמכתה על ניסיון של חמש שנים ותעודת כשרות מהודרת.
- 38.5 לטענת סמנכ"לית החברה, מסמכים אלו היו בידי החברה בעת קיום המכרז וייתכן שאבדו לאחר מכן.
- 38.6 במועד הביקורת התקבל שירות מספק אחד ("מבושלת") בלבד שזכה במכרז ותקופת ההתקשרות איתו הוארכה עד לאוגוסט 2017, ובנוסף סיפק המטבח המבשל של מרכז רב נכויות את יתרת המנות (430 מנות).
- 38.7 זאת, לאחר שהספק "דליקייט" החליט חודשים ספורים לאחר ההתקשרות עימו לוותר על מתן השירות והחברה לתרבות פנאי וספורט החליטה שלא לממש את אופציית הארכת ההסכם עם חברת "עדי מ. קייטרינג" בתום תקופת ההתקשרות.
- 38.8 הביקורת בדקה את מסמכי ההסכמים שנחתמו עם הספקים שזכו במכרז ומצאה כי בתאריך 30.8.2015, נחתם הסכם עם שלושת הספקים.
- 38.9 הביקורת מצאה כי כתבי הערבות (המחאות) שנמסרו על ידי הספקים לחברה לתרבות פנאי וספורט הוחזקו בקלסר ולא בכספת כפי שנדרש לגבי מסמכים בעלי ערך כספי. בעקבות הערת הביקורת הוכנס באופן מיידי כתב הערבות של הספק היחידי שנותר לכספת המצוייה במשרדי החברה.

39. מחויבות ספק ההזנה

- 39.1 על פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך, על הספק לעמוד בתקנות ל"חוק הפיקוח על איכות המזון ולתזונה נכונה במוסדות חינוך" ובהנחיות חוזר זה.
- 39.2 הביקורת מצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט אינה מבצעת את כול הבדיקות על מנת לוודא את עמידתו של הספק בתקנות ובהנחיות אלו. בחלק מהנושאים החברה מסתמכת על רישיון משרד הבריאות הניתן לספק.
- 39.3 כלל הספקים שסיפקו ארוחות במסגרת הצהרונים הינם בעלי תעודת כשרות (רבנות) ובהתאם לבקשת החברה לתרבות פנאי וספורט, אחד מהספקים הינו בעל תעודת כשרות בד"ץ.
- 39.4 הביקורת בדקה ומצאה כי הטיפול במנות המותאמות לילדים/תלמידים בעלי צרכים תזונתיים רפואיים מיוחדים נעשה בהתאם להנחיות אלו.
- 39.5 נמצא כי במקרים הבוודים בהם התקבלה דרישה לספק תזונה צמחונית, החברה לתרבות פנאי וספורט דאגה לספקה.
- 39.6 מרגע יציאת המזון ממערך הייצור של קבלן המזון ועד לארוחה לא יעברו למעלה מ-4 שעות, ובפרק זמן זה יישמר המזון בתנאי תברואה וטמפרטורה מתאימים.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

39.7 החברה לתרבות פנאי וספורט לא פיקחה באופן עצמאי על לוחות זמנים אלו כהגדרתם בחוזר, אלא, הסתמכה על הרישיון שהעניק משרד הבריאות לספק.

39.8 עם זאת, לאחרונה רכשה החברה מדחומים וחילקה אותם למובילות הצהרונים על מנת שהן תבצענה בדיקת הטמפרטורה של המזון בעת הגשתו לילדים.

39.9 לטענת רכזות הצהרונים, בדיקות אלו מבוצעות והטמפרטורה שנמצאה היתה ברוב המקרים תקינה. עם זאת, לא נמצא תיעוד של תוצאות הבדיקות לפיקוח ומעקב. יתרה מכך, בבדיקות שנערכו על ידי החברה שנשכרה באמצעות החברה לתרבות פנאי וספורט (ביו קאר) הוכח, כי הטמפרטורה במקרים מסויימים היתה נמוכה מהנדרש, ובחלק מהמקרים אפילו באופן משמעותי.

40. התפריט

40.1 הרכב התפריט שייבחר ייקבע לפי התקנות לחוק ולפי הפירוט בחוזר זה. הביקורת בדקה ומצאה כי הרכב התפריט נעשה על ידי הספק ומפעם לפעם כאשר קיימת חריגה, רכזות הצהרונים מעירות לספק ודורשות לתקן בהתאם. מעבר לכך, אין גורם מקצועי מצד החברה לתרבות פנאי וספורט המפקח על התפריט. החברה מסתמכת על התזונאית של הספק.

40.2 התפריט יפורסם מראש ויובא לידיעת ההורים והתלמידים. התפריט השבועי מצוי על לוחות המודעות של הצהרונים המופעלים בגני הילדים. בצהרונים של בתי הספר התפריט אינו מוצג בשל היעדרו של לוח מודעות. הביקורת סבורה, שעל החברה לתרבות פנאי וספורט לשלוח להורי התלמידים את הרכב התפריט בתחילת כול שנה.

40.3 יש להעדיף הגשה בתפזורת, באופן שכול הילדים יוכלו ליהנות מארוחה חמה ומותאמת תוך אפשרות בחירה מתוך המזון המוגש. אכן, ההגשה בצהרונים הן של הגיל הרך והן של תלמידי בתי"ס הינה בתפזורת.

40.4 ספק המזון יהיה בעל רישיון יצרן ובעל אישורים נוספים, אם יידרשו, כמפורט בתקנות לעניין זה. הספקים נדרשו במסגרת המכרז להמציא אישורים ובהם רישיון יצרן. הביקורת בדקה ומצאה כי לספק קיים רישיון יצרן בתוקף, כנדרש.

41. הזמנות עבודה

41.1 הביקורת מצאה כי הוכנו 19 הזמנות עבודה בגין רכישת המנות החמות בהתאם להסכמים שנחתמו עם הספקים הזוכים.

41.2 הזמנות העבודה הראשונות הוכנו בחודש אוקטובר 2015, למרות שאספקת המנות החלה כבר בחודש ספטמבר 2015. מכאן, שנקנה שירות ללא הזמנת עבודה מאושרת מראש. זאת בניגוד לנהלים. יש להקפיד על הכנת הזמנת עבודה בטרם תתקיים ההתחייבות הכספית.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

41.3 להזמנות העבודה צורך טופס התחייבות של הקבלן לתנאים מסויימים. הטופס לא היה חתום על ידי הספקים. בנוסף, חלק מהתנאים המופיעים בו אינם רלוונטיים לסוג השירות, כגון: מועדי האספקה.

41.4 הביקורת סבורה, שהיה על חשבות החברה להכין מסמך התחייבות של הספק התואם את מהות השירות ולהחתים את הספקים על כך. לחילופין, ניתן היה להסתפק בהסכם החתום על ידם הכולל את התנאים הרלוונטיים.

41.5 סך ההזמנות שהוכנו בשנת 2015 גבוה מסך ההזמנות שהוכנו בשנת 2016. הסיבה לכך נובעת מהעובדה שבשנת 2016 חלק מהמנות (430) הוכנו על ידי המטבח של הרב נכויות ולא נרכשו מספק חיצוני.

42. התחשבות כספית

42.1 הביקורת בדקה באופן מדגמי את הדיווחים החודשיים שהעבירו רכזות הצהרונים/מנהלות המרכזים הקהילתיים בצירוף לחשבונות שהגישו הספקים על אספקת המנות השוטפת.

42.2 הבדיקה העלתה כי בחלק מהדיווחים היו חסרים פרטים חיוניים, תוספת חד פעמית של מנות ללא הסבר, כפילות בתשלום ועוד.

42.3 המסקנה המתבקשת מבדיקה מדגמית זו של הדיווחים החודשיים השוטפים על אספקת הארוחות היא, שעל הגורמים האחראיים לבדוק בדיקה קפדנית את חשבונות הספקים, להעביר לחשבות את המידע המפורט על מנת שניתן יהיה לבדוק ורק לאחר מכן לאשר ולבצע את התשלום.

42.4 הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט מסרה כי ניתנה הוראה לבדיקה קפדנית ומדוקדקת של החשבוניות שהוגשו בחודשים האחרונים, וכן ניתנה הנחיה לכך שהבדיקות תבוצענה בקפדנות והחשבוניות תסרקנה במלואן.

42.5 הביקורת סבורה, שעל החברה לתרבות פנאי וספורט להכין נוהל כתוב שיגדיר את תהליך המעקב אחר אספקת המנות, בדיקת החשבונות המוגשים על ידי הספקים הכוללים את כול הפרטים הנחוצים ואישורם, כולל הסברים לשינויים החלים.

42.6 התעריף על פיו שולמו התשלומים לספקים מבוסס על תוצאות המכרז, כנדרש.

43. בדיקות מעבדה

43.1 ההסכם קובע כי החברה רשאית לבצע מעת לעת בדיקות יזומות מטעמה לבדיקת איכות המזון ועמידה בדרישות אותן קובע משרד הבריאות, ללא מסירת התראה קודמת לספק. כמו כן, רשאית החברה ומי מטעמה לבצע ביקורות פתע במטבחי הספק על מנת לצפות באופן ייצור המזון, אחסונו והובלתו.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 43.2 הביקורת מצאה כי החברה לתרבות פנאי וספורט התקשרה עם חברה (ביו-קאר) לביצוע בדיקות מעבדה.
- 43.3 על פי נוהל החברה לתרבות פנאי וספורט, באחריות רכות הצהרון לבצע בדיקות מעבדה מדגמיות למזון המוגש בצהרונים. במסגרת זו, כול צהרון יידגם לפחות אחת לשנה.
- 43.4 לא נמצא נוהל כתוב שיסדיר את המעקב אחר ביצוע בדיקות אלו, הטיפול בדוחות הבדיקה, כולל תדירותן וכו'. לדברי סמנכ"לית החברה, יש להקפיד כי הבדיקה תבוצע לפחות אחת לשנה בכל אחד מהצהרונים.
- 43.5 הביקורת בדקה ומצאה כי בפועל לא בוצעו בדיקות בכלל הצהרונים אחת לשנה. הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט לא פעלה על מנת לעקוב אחר ביצוע בדיקות אלו והטיפול הכרוך בכך.
- 43.6 במחלקה לגיל הרך מסרו כי בשנת תשנ"ו בוצעו בדיקות ב-15 צהרונים בלבד, ואילו בשנת הלימודים הנוכחית בוצעו עד למועד הביקורת (חודש מרץ) בדיקות ב-12 צהרונים בלבד.
- 43.7 במחלקה למרכזים קהילתיים בוצעו בשנת הלימודים תשע"ו בדיקות ב-7 צהרונים בבתי הספר בלבד, ואילו בשנת הלימודים הנוכחית לא בוצעו בדיקות כלל.
- 43.8 הביקורת מצאה כי לא נערך תיעוד של הבדיקות שבוצעו על מנת להבטיח שכול הצהרונים תתבצע בדיקה לפחות אחת לשנה.
- 43.9 הביקורת עיינה במספר דוחות בקרה של חברת "ביו קאר" ומצאה כי נערכו בקרות על רמת התברואה ובטיחות המזון. בתחום בטיחות המזון הבדיקות היו תקינות, אולם היו מעט הערות בתחום התברואה.
- 43.10 הביקורת לא מצאה כול תיעוד לפניית לספק המזון בדבר הליקויים שנמצאו והנוגעים למזון אותו סיפק. בנוסף, לא נמצא כול תיעוד של הפעולות שבוצעו בעקבות קבלת הדוחות, מול צוות הצהרון.
- 43.11 הביקורת סבורה כי הערות מסויימות, כגון: איסור להנחת הטרימופורט על הרצפה צריכות להיות מופצות לכלל הצהרונים על מנת שישמשו ללא יוצא מן הכלל.
- 43.12 הביקורת עיינה ב-7 דוחות בקרה של חברת "ביו קאר" שנערכו בימים שונים בצהרונים של בתי הספר על הארוחות שסיפקו הספקים "מבושלת" ו"עדי קייטרינג". נמצא כי נערכו בקרות על הגעת המזון לצהרון, טמפרטורת המזון, איכות המזון וכן נערכו בדיקות מעבדה.
- 43.13 תוצאות בדיקות המעבדה היו תקינות, למעט בצהרון אחד בו נמצא כי קיימת חריגה בספירת החיידקים הכללית (ספירת הקוליפורמים וספירת השמרים) במזון הקר (מלפפונים חתוכים).

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- 43.14 ארוחת הצוהריים הגיעה בסמוך מאוד לשעה 14:00 ובמקרה אחד גם ב-15:14, למרות שעל פי ההסכם הקיים עם הספק על המזון להגיע עד השעה 13:30.
- 43.15 בכול הבדיקות שבוצעו נמצא כי טמפרטורת המזון היתה נמוכה מהנדרש ובחלק מהמקרים היתה נמוכה משמעותית. ממצא זה יכול להוות סכנה בריאותית לילדים.
- 43.16 בנושא איכות המזון היו הערות רבות ושונות. לדוגמה: לפתיתים נלווה ריח לא טוב, חלק מהשוקיים שרופים, חלקם עם שאריות של שערות עוף וחלקם במרקם גומי, הטעם של קציצות העוף "מעובד" ונראה שהוסיפו פירורי לחם או תוספות אחרות המקנות נפח וצורה לקציצה, ועוד.
- 43.17 באחד מצהרונים הגנים (המופעל על ידי המרכז הקהילתי הסמוך) נרשמה הערה כי התפריט השבועי/דו שבועי אינו תלוי על לוח המודעות כנדרש.
- 43.18 החברה לתרבות פנאי וספורט אינה בודקת את ביצוע הבדיקות על ידי הספק – כפי שהתחייב במסגרת ההסכם עימו. לא נמצא כול אישור של הספק על ביצוע הבדיקות.
- 43.19 הביקורת ממליצה על כתיבת נוהל להסדרת הנושא, שיכלול את תדירות הבדיקות (אחת לשנה לפחות בצהרון), המעקב אחר ביצוען, הטיפול בדוחות של תוצאות הבדיקות ועוד.

44. הובלת המזון

- 44.1 על פי תנאיי ההסכם, אספקת המזון תתבצע באמצעות מזוודות שומרות חום וסגורות באופן הרמטי. טמפרטורת המזון בעת פתיחת המזוודות לא תפחת מ-65 מעלות צלזיוס. לאחרונה נרכשו מדי חום למובילות הצהרון אשר התבקשו לבצע את הבדיקות למזון המגיע לצהרון.
- 44.2 לדברי מנהלת המחלקה לגיל הרך ורכזת הצהרונים של המרכזים הקהילתיים, הבדיקות שבוצעו הניבו תוצאות טובות, כך שהטמפרטורה שנמדדה לא פחתה מ-65 מעלות צלזיוס.
- 44.3 עם זאת, הביקורת מצאה כי בדוחות הבדיקה של "ביו קאר" נמצאו לא אחת טמפרטורות נמוכות מ-65 מעלות צלזיוס וחלקן אפילו באופן משמעותי. לדוגמה: בתאריך 24.1.2017, בוצעה בדיקה בצהרון אטלנטיס ותוצאותיה הראו כי טמפרטורת השניצל היתה 33 מעלות צלזיוס בלבד, טמפרטורת האורז היתה 53 מעלות צלזיוס בלבד וטמפרטורת כדורי הבשר היתה 41 מעלות צלזיוס בלבד.

45. הגעת המזון

- 45.1 אספקת ארוחות הצוהריים החמות מסתכמת בכ-60 מוקדים שונים ברחבי העיר בת-ים. אספקת מנות המזון לצהרונים אמורה להתבצע בימים א'-ה', בין השעות 11:00 עד 15:13.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

45.2 סמנכ"לית החברה מסרה לביקורת כי לרוב לא התעוררו בעיות בעניין זמני ההגעה של הארוחות לצהרונים, להוציא מקרים בודדים וחריגים.

46. בדיקת הוטרנר העירוני

46.1 על פי חוזר מנכ"ל משרד החינוך, הוטרנר העירוני רשאי לבדוק את המזון המוגש בצהרונים.

46.2 לשם כך היה על העירייה או/ו החברה לתרבות פנאי וספורט לדווח לוטרנר העירוני על מוסדות החינוך בהם מתקיימים הצהרונים כדי לאפשר פיקוח תברואתי נאות (סעיף 3.2 ב' בחוזר).

46.3 הביקורת בדקה ומצאה כי הוטרנר העירוני לא קיבל כול הודעה בנושא ההזנה בצהרונים מאף גורם וממילא לא פעל לביצוע הפיקוח התברואתי.

46.4 הביקורת בדקה מול הוטרנר ומצאה כי פיקוח רפואי מבוצע על ידו באופן קבוע במטבח של "מרכז רב איכויות" המבשל ומספק חלק מהמנות (כ-430) לצהרונים. לדבריו, פיקוח במקום זה מתבצע גם על ידי משרד הבריאות ומחלקת רישוי עסקים.

46.5 לאחרונה, דרש הוטרנר העירוני מהחברה לתרבות פנאי וספורט להוביל את המנות ברכב מתאים. הנהלת החברה השיבה כי מדובר בהשקעה כספית נכבדה, ולכן כוכל הנראה תופסק אספקת המנות ממקור זה.

46.6 החברה לתרבות פנאי וספורט לא העבירה לידיו של הוטרנר העירוני רשימות של הצהרונים בהם מתקבל המזון ומהיכן הוא מתקבל.

46.7 לטענת הוטרנר העירוני, הפיקוח על קייטרינג מסוג זה הוא בחסות משרד הבריאות אשר אמור לתת את האישורים הרלוונטיים. מזון מוכן – קייטרינג – בהיכנסו לעיר לא חלה עליו חובת בדיקת משנה (בדיקת טרום שיווק). תפקידו של משרד הבריאות לאשר את המקום אם הוא ראוי לשמש כמקום הסעדה ואת מקור המזון שמגיע אליו.

46.8 החברה לתרבות פנאי וספורט לא החזיקה ברשותה אישורים כגון אלו, בהנחה שהם אכן קיימים.

47. רישיון עסק

47.1 הביקורת בדקה במחלקה לרישוי עסקים ומצאה כי למרכז רב איכויות ניתן רישיון זמני עד לתאריך 15.5.2017 בנוגע למטבח המבשל. נכון למועד הביקורת, פג תוקפו של רישיון זה. לדברי מנהל מחלקת רישוי עסקים, על החברה לתרבות פנאי וספורט להמציא אישור של כיבוי אש.

47.2 בתום הביקורת, דיווח מנהל המחלקה לרישוי עסקים כי רישיון העסק של רב האיכויות לעניין אספקת המנות, הוסדר.

48. אישור משטרה

- 48.1 על פי התחייבות הספק בתנאי המכרז, עליו להציג אישור משטרה ביחס לעובדיו אשר יועסקו בביצוע העבודות במוסדות הציבור, בהתאם להוראות החוק למניעת העסקת עברייני מין במוסדות מסויימים, התשס"א-2001.
- 48.2 לטענת הנהלת החברה לתרבות פנאי וספורט, הספק המציא אישור משטרה בנוגע לשליח המספק את המנות החמות למוסדות החינוך.

49. ביטוחים

- 49.1 הספק מחוייב לערוך ולקיים על חשבוננו, אצל חברת ביטוח מורשית כדין, את הביטוחים המפורטים להלן :
- 49.1.1 ביטוח אחריות כלפי צד שלישי.
- 49.1.2 ביטוח אחריות מעבידים.
- 49.1.3 ביטוח חבות מוצר.
- 49.2 בתום תקופת הביטוח ימציא הספק אישור ביטוח מעודכן בגין הארכת תוקף ביטוחי הספק לשנה נוספת, ובכול שנה לאחר מכן, כול עוד הסכם זה בתוקף.
- 49.3 הביקורת בדקה ומצאה כי בחברה לתרבות פנאי וספורט קיימים עותקים מפוליסות ביטוח אלו.

50. סיורים בצהרונים

- 50.1 הביקורת ערכה סיורים בצהרונים במסגרתם צפתה גם בנושאים הנוגעים להזנת הילדים. כמו כן, שוחחה עם אנשי הצוות ששהו בעת הסיור בצהרונים.
- 50.2 באופן כללי, התרשמה הביקורת לטובה מאופן הגשת המזון לילדים בצהרונים, וזאת לאור המגבלות בעיקר בבתי הספר, החלות בסביבה הפיזית בה מתקיימים צהרונים אלו.
- 50.3 בשיחה עם אנשי הצוות נמסר כי שביעות הרצון הכללית מהמזון המסופק, צורתו, טעמו וכמותו הינה טובה. במקרים בודדים נמצא למשל כי הירקות לא היו טריים. התלונות על כך הועברו לידיעת הספק. ברוב המקרים בהם חלו תקלות באספקה מעידים אנשי הצוות כי הספק נענה ותיקן את התקלה.
- 50.4 במקרים אחרים דאגו המנהלים הממונים לפתרון מיידי (כגון: רכישת מזון באופן עצמאי) על מנת שלא יהיה עיכוב בהגשת הארוחה לילדים.
- 50.5 במקרה חריג נמצא כי בארוחות שסופקו על ידי המטבח של רב הנכויות היה למרק טעם וריח חמוצים במיוחד, וכן לתבשיל הפתיתים ריח רע מאוד. מנות אלו לא הוגשו לילדים והתלונה הועברה לאחראים על הכנת המזון במטבח זה. המזון המקולקל לא

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

נשלח לבדיקה במעבדה משום שלא נשמרו במטבח זה דגימות ממנו כפי שנדרש על פי הנחיות משרד הבריאות.

50.6 סמנכ"לית החברה לתרבות פנאי וספורט מסרה לביקורת כי הלקח נלמד ועתה מקפידים במטבח זה לשמור דגימות מהמזון.

51. תעריפי הגבייה עבור הצהרונים

51.1 עיריית בת ים לא פיקחה על גובה שכר הלימוד שגובה החברה לתרבות פנאי וספורט בעבור השהייה בצהרונים ולא קבעה את שכר הלימוד לפי תחשיב.

51.2 עלות ההשתתפות בצהרונים הסתכמה בשנת תשע"ו ב- 915 ₪ לחודש הכוללים גם שהות בימי חופשה מלימודים (לפי רשימה) משעות הבוקר. בשנת הלימודים תשע"ז, הועלה תעריף הגבייה ל-930 ₪ לחודש. הנהלת החברה החליטה להותיר תעריף זה על כנו גם בשנת הלימודים תשע"ח.

51.3 יש לציין כי תעריף המקסימום שנקבע בתוכנית "ניצנים" הינו 935 ₪ לחודש, כך שהתעריף שנקבע על ידי החברה לתרבות פנאי וספורט, נמוך מעט מתעריף זה.

51.4 הצהרונים שמפעילה החברה מניבים עודפים, ואלה מופנים למימון פעילויות אחרות של החברה. ספק אם דרך פעולה כזאת, שמשמעותה העברת כספים המגיעים מחלק מסויים של האוכלוסייה לביצוע פעילויות לרווחת חלק אחר שלה, עולה בקנה אחד עם המטרות או התוצאות של פעילות החברה.

51.5 לטענת סמנכ"לית החברה, העברת עודפי הכנסות הינה מהלך תקין ומקובל בחברות עירוניות. מעבר לזה, הנושא מאושר בדריקטוריון החברה.

51.6 סך ההכנסות בגין צהרונים של הגיל הרך לתקופה מינואר-ספטמבר 2016 הסתכמו ב- 7,168,981 ₪. סך ההוצאות לאותה תקופה הסתכמו ב- 6,134,884 ₪. מכאן, שנתר עודף בסך 1,034,097 ₪ בגין פעילות זו.

51.7 לטענת סמנכ"לית החברה, לא מדובר בעודף בהיקפים כאלו. הדבר נובע מהעמסה שאינה מלאה של הוצאות הצהרונים. העמסה מלאה יותר של הוצאות הכרוכות בהפעלת הצהרונים (כגון: הוצאות מנהלה) היתה מראה כי מדובר בעודף נמוך יותר.

51.8 בנוסף, חלק מהוצאות השכר מוטלות על כתפיה של העירייה, ואינן כלולות בתחשיבים אלו, בשל העסקתן של עובדות עירייה בצהרונים ששכרן גבוה מהשכר המקובל במסגרות אלו.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

51.9 עודף הכספים שנותרו בידי החברה לתרבות פנאי וספורט בתחום הפעלת הצהרונים באמצעות המרכזים הקהילתיים (בבתי הספר ובגני הילדים) הסתכם, כדלקמן (ב-ש):

השנה	2014	2015	2016 (עד אוגוסט)
סה"כ	1,506,863	1,738,910	565,209

52. ניהול הגבייה

52.1 התשלום לצהרונים מתבצע באמצעות הוראת קבע בכרטיסי אשראי, הוראת קבע בבנק או המחאות. בעת הרישום נדרשים ההורים לשלם 200 ש"ח המוגדרים בטופסי המידע כ"דמי רישום". בפועל, תשלום זה משמש כמקדמה. הביקורת ממליצה לשנות מונח זה בטופסי המידע על מנת למנוע אי הבנות.

53. הנחות לזכאים

53.1 החברה לתרבות פנאי וספורט מעניקה הנחות לזכאים בכול אחת מהפעילויות שהחברה מקיימת אשר מחוייבות בתשלום.

53.2 קיימים שני סוגים של הנחות: האחד, הנחה הניתנת על בסיס תבחינים של משרד הרווחה או משרד הכלכלה והתעשייה (בתנאי שמדובר בצהרון מוכר) והשני, הנחה המבוססת על תבחינים שקבעה החברה לתרבות פנאי וספורט.

53.3 ההנחה הניתנת על פי תבחינים של משרד הרווחה או משרד הכלכלה והתעשייה מזכה את החברה לתרבות פנאי וספורט בסכום ההנחה המאושרת. לעומת זאת, ההנחה הניתנת על פי התבחינים של החברה לתרבות פנאי וספורט הינה חלק מהעלויות של החברה בהפעלת הצהרונים.

54. הנחות של משרד הכלכלה

54.1 הביקורת ריכזה את הנתונים על היקף ההנחות שניתנו על ידי משרד הכלכלה והתעשייה במסגרת הצהרונים. להלן בטבלה (ב-ש):

השנה	2014	2015	2016 עד חודש אוגוסט
סה"כ	1,204,128	1,171,958	1,091,280

55. הנחות של אגף הרווחה

55.1 הביקורת ריכזה את הנתונים על היקף ההנחות שניתנו על ידי אגף הרווחה במסגרת הצהרונים. להלן בטבלה:

2016	2015	2014	השנה
עד חודש אוגוסט			
4,875	24,069	—	צהרונים בגיל הרך

56. הנחות של החברה לתרבות פנאי וספורט

56.1 בחודש מרץ 2016, פירסמה החברה לתרבות פנאי וספורט רענון הנחיות למתן הנחות למשתתפים בפעילויות החברה. להלן תקציר ההנחיות:

56.1.1 תחילה יש לערוך בדיקה לגבי הזכאות של ההורה מבקש ההנחה על פי התבחינים של משרדי הממשלה, ורק במקרים בהם לא נמצא מתאים או שההנחה אינה מספקת, יש לבדוק זכאותו על פי התבחינים של החברה.

56.1.2 ההנחות של החברה לתרבות פנאי וספורט מתחלקות לשני סוגים: הנחות "קבועי מערכת" או משפחות ברוכות ילדים והנחות המוגשות באמצעות טופס בקשה.

56.1.3 רק במקרים בהם לא ניתן להסתפק במנגנון ההנחה של "קבועי מערכת" או משפחות ברוכות ילדים, יהיה ההורה רשאי להגיש טופס בקשה להנחה. טופס הבקשה יוגש בצירוף כול האסמכתאות המאמתות את התבחינים שבטבלת הנחות אלו (בהמשך).

56.1.4 בכול מקרה, שיעור ההנחה לא יעלה על 50%, להוציא הנחה חריגה המאושרת על ידי מנכ"ל החברה.

56.1.5 ההנחה המאושרת תקפה לשנת לימודים אחת, ולכן במידת הצורך יש להגיש בכול שנה בקשה חדשה.

56.2 בחודש אפריל 2016, עודכן נוהל ההנחות הישן (משנת 2008), ולמעשה כלל בתוכו את ההנחיות שפורסמו בחוזר רענון ההנחות כמפורט לעיל.

56.3 בנוסף, כלל הנוהל את האפשרות לערער על ההחלטה בנוגע למתן ההנחה (או שיעורה). לדברי סמנכ"לית החברה, הוגשו מספר ערעורים שטופלו על ידה או על ידי מנכ"ל החברה.

57. מתן הנחות לעובדי החברה ולעובדי העירייה

- 57.1 החברה מעניקה הנחות מיוחדות לעובדי החברה ולעובדי העירייה בתחומי הפעילויות השונות של החברה. לאחרונה, הוכן נוהל להסדרת מתן הנחות אלו.
- 57.2 הנוהל המגדיר את הזכאים לקבלת ההנחה קובע כי ההנחה תינתן בהשתתפות בחוגים במרכזים הקהילתיים ובצהרונים בשיעור של 25%, בקייטנות הקיץ בשיעור של 50% למחזור הראשון לא כולל צהרון, ובהשכרת האולם באופן חד פעמי.
- 57.3 הנוהל מפרט את תהליך הטיפול בבקשה להנחה ואישורה ואף קובע כי יש לזקוף אותה כהטבה בתלוש השכר לצורך מס. החברה נהגה לאשר מתן ההנחות לעובדי החברה ולעובדי העירייה גם בשנים עברו, אולם הטבה זו לא נזקפה בתלוש השכר לצורך חישוב המס.

58. נתונים על ההנחות על חשבון החברה

- 58.1 סך ההנחות בצהרונים של הגיל הרך הסתכם בשנת תשע"ה בכ- 260,000 ₪, ואילו בשנת תשע"ו גדל סך זה לכ- 340,000 ₪.
- 58.2 סך ההנחות בצהרונים של המרכזים הקהילתיים הסתכם בשנת תשע"ה בכ- 530,000 ₪, ואילו בשנת תשע"ו גדל סך זה לכ- 607,000 ₪.

59. תהליך מתן ההנחות בצהרונים הגיל הרך ובמרכזים הקהילתיים

- 59.1 הביקורת בדקה באופן מדגמי את תהליך מתן ההנחות בצהרונים הגיל הרך והמרכזים הקהילתיים, ואלו ממצאיה:
- 59.1.1 ההנחות שניתנו על בסיס "קבועי מערכת" בוצעו בהתאם לאישורים שנמסרו על ידי ההורים ללא צורך במילוי טופס בקשה להנחה, וזאת בהתאם לנוהל.
- 59.1.2 הביקורת דגמה 20 טופסי בקשה להנחה בצהרונים שהוגשו לשנת הלימודים תשע"ו. נמצא כי טופסי הבקשה מולאו באופן חלקי בלבד.
- 59.1.3 בפועל, טופס הבקשה נבדק על ידי מזכירת המחלקה/מזכירת המרכז והיא אשר קבעה את הניקוד שיש לתת בכול אחת מבקשות ההנחה בהתאם לתבחינים שנקבעו.
- 59.1.4 יש לציין כי לכול אחד מהתבחינים שנקבעו כמזכים לניקוד והנחה צורפו האסמכתאות הנחוצות להוכחת אמיתות הנתונים, וזאת ברוב הטפסים שנבדקו.
- 59.1.5 הביקורת מצאה כפילות במתן ניקוד במקרה של הורה עצמאי משום שמלבד היותו הורה עצמאי, הוא הגיש גם אישור על קבלת הנחה בארנונה הנובעת

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

מעצם היותו הורה עצמאי, וכך נצברו לו 2 נקודות. למעשה, הוא היה אמור לקבל נקודה אחת בלבד על בסיס היותו הורה עצמאי.

59.1.6 בנוסף, נמצא כי במקרה של הורים פרודים, הוגדר ההורה כעצמאי, למרות שלא נמסרה כול אסמכתה על היותם של ההורים פרודים.

59.1.7 התבחין של "המלצת המנהל" התווסף כמעט לכול הבקשות שהוגשו ללא כול הבחנה. יתרה מכך, המלצת המנהל לא הופיעה על גבי הטופס ולעיתים קרובות אף לא חתימתו. מזכירת המחלקה/המרכז הקהילתי אישרה שהיא הוסיפה ניקוד של המלצת המנהל על דעת עצמה. לטענתה, מדובר במקרים בהם משפחות מוכרות ברווחה.

59.1.8 הביקורת סבורה שיש לערוך סדר בתהליך מתן ההנחות, כדלקמן:

(1 יש להקפיד על מילוי טופס הבקשה על כול פרטיו.

(2 יש להימנע מכפילות בהנחה.

(3 מנהלת המחלקה/מנהל/ת המרכז הקהילתי תבדוק/יבדוק את ההנחה שניתנה ותחתום על כול טופס בקשה.

(4 המלצת המנהל/ת תופיע בליווי הסבר וחתימה של המנהל/ת הממליץ/ה.

59.1.9 הביקורת מצאה כי אין סורקים את האסמכתאות הנמסרות על ידי ההורים לצורך אישור ההנחה. המסמכים מתוייקים בתיק הנושא את השנה, אולם ללא שיטה כולשהי של תיוק (שמות משפחה, שם הצהרון וכדו'), כך שאם מבקשים למצוא טופס בקשה להנחה של הורה מסויים יש לחפשו בכול ערימת הבקשות.

59.1.10 מזכירת המחלקה לגיל הרך הצביעה בפני הביקורת על מקרים בהם מזכירות של המרכזים הקהילתיים מאשרות בתוכנת המחשב הנחות לילדים המשתתפים בצהרונים של המחלקה לגיל הרך. זאת, למרות שאין להן רשות לעשות זאת משום שרק המחלקה לגיל הרך יכולה לאשר הנחות אלו. לטענתה, הדבר נעשה בטעות.

60. הכנסות והוצאות של הצהרונים במחלקה לגיל הרך

60.1 הביקורת ריכזה את ההכנסות וההוצאות של הצהרונים המופעלים בגני הילדים על ידי המחלקה לגיל הרך. להלן בטבלה:

הכנסות והוצאות - רשת צהרונים עירוניים (ב-ש):

השנה	2014	2015	2016 - עד 31.8
הכנסות			
הכנסות מגבייה	4,918,735	5,835,410	3,699,467
הכנסות משרד התמ"ת	1,073,787	954,508	947,430
הכנסות משרד הרווחה	—	24,069	4,875
סה"כ הכנסות	5,992,522	6,813,987	4,651,772
הוצאות			
תשלומי שכר	2,851,628	3,430,382	2,232,396
הזנה	1,464,345	1,892,616	1,183,982
חוגים	147,313	350,662	259,223
חומרים וציוד	177,709	158,142	98,582
פעילות העשרה	180,429	35,583	38,209
פרסום	22,897	6,246	17,765
שונות	14,825	10,034	2,774
טלפונים ניידים	11,375	3,406	760
צורכי משרד	309	7,934	2,596
אחזקה	22,459	54,939	3,936
כיבוד	2,387	2,557	128
השתלמויות	66,972	34,114	65,711
תוכנה	5,033	4,615	4,615
רווחת העובד	61,402	73,527	52,053
חומרי ניקוי	27,773	45,684	16,027
הנהלת חשבונות	100,000	130,000	65,000
מימון	73,022	60,000	—
שכירות צהרונים	—	—	1,300
קורס מובילות צהרון	—	—	17,825
סה"כ הוצאות	5,229,878	6,300,441	4,062,882
עודף	762,644	513,546	588,890

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

60.2 בנוסף להוצאות המפורטות לעיל, השקיעה החברה לתרבות פנאי וספורט בגני הילדים בהם פועלים הצהרונים השקעות כספים בנושאים כגון: תיקון ליקויי בטיחות, רכישות ציוד, החלפה ותיקון מזגנים, שיפוץ חצרות גנים וסבסוד חני"מ בתל"ן. להלן סך ההשקעות בכול אחת מהשנים:

השנה	תשע"ד	תשע"ה	תשע"ו
סך ההשקעה	179,921	233,615	147,266

61. הכנסות והוצאות של הצהרונים במרכזים הקהילתיים

61.1 הביקורת ריכזה את ההכנסות וההוצאות של הצהרונים המופעלים במרכזים הקהילתיים.

61.2 להלן בטבלה הכנסות והוצאות - צהרון הבונים (ב-ש):

השנה	2014	2015	2016 (עד אוגוסט)
סה"כ הכנסות	1,224,534	1,233,620	883,706
סה"כ הוצאות	819,799	939,289	808,836
עודף	404,735	294,331	74,870

61.3 מרכז קהילתי זה כולל את הצהרונים הבאים: מרכז קהילתי הבונים, ביה"ס יצחק שדה, ביה"ס שרת, גני הילדים - הבונים, גן התכלת, גן מיצר, גן סנפיר וגן שונית.

61.4 הנתונים בטבלה מצביעים על מגמה של גידול בפעילות הצהרונים (הכנסות והוצאות) בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014 מחד, ועל מגמה של קיטון בסך העודף מפעילות זו מאידך.

61.5 להלן בטבלה הכנסות והוצאות - צהרון עופר (ב-ש):

השנה	2014	2015	2016 (עד אוגוסט)
סה"כ הכנסות	1,099,515	1,108,424	688,989
סה"כ הוצאות	797,248	692,113	469,846
עודף	302,267	416,311	219,143

61.6 מרכז קהילתי זה כולל את הצהרונים הבאים: מרכז קהילתי עופר, ביה"ס יגאל אלון, ביה"ס הרצל.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

61.7 הנתונים בטבלה מצביעים על מגמה של גידול בשנת תשע"ו בהשוואה לשנת תשע"ה בהכנסות הצהרונים לעומת קיטון בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014 בהוצאות הצהרונים, וכן על מגמה של גידול בסך העודף מפעילות זו.

61.8 להלן בטבלה הכנסות והוצאות - צהרון יגלום (ב-ש):

השנה	2014	2015	2016 (עד אוגוסט)
סה"כ הכנסות	348,619	467,478	298,400
סה"כ הוצאות	261,280	248,028	218,696
עודף	87,339	219,450	79,704

61.9 מרכז קהילתי זה כולל את הצהרונים הבאים: מרכז קהילתי יגלום, ביה"ס יד מרדכי, ביה"ס הראל.

61.10 הנתונים בטבלה מצביעים על מגמה של גידול בשנת תשע"ו בהשוואה לשנת תשע"ה בהכנסות הצהרונים לעומת קיטון בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014 בהוצאות הצהרונים, וכן על מגמה של גידול בסך העודף מפעילות זו.

61.11 להלן בטבלה הכנסות והוצאות – צהרון בית צדיק (ב-ש):

השנה	2014	2015	2016 (עד אוגוסט)
סה"כ הכנסות	612,743	660,433	430,023
סה"כ הוצאות	557,550	241,448	390,638
עודף	55,193	418,985	39,385

61.12 מרכז קהילתי זה כולל את הצהרונים: מרכז קהילתי בית צדיק, ביה"ס אורות התורה.

61.13 הנתונים בטבלה מצביעים על מגמה של גידול בשנת תשע"ו בהשוואה לשנת תשע"ה בהכנסות הצהרונים לעומת קיטון בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014 בהוצאות הצהרונים, וכן על מגמה של גידול בסך העודף מפעילות זו.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

61.14 להלן בטבלה הכנסות והוצאות - צהרון כנרת (ב-ש):

2016 (עד אוגוסט)	2015	2014	השנה
384,111	783,424	687,637	סה"כ הכנסות
357,122	643,777	585,379	סה"כ הוצאות
26,989	139,647	102,258	עודף

61.15 מרכז קהילתי זה כולל את הצהרונים: מרכז קהילתי כנרת, ביה"ס ראשונים, ביה"ס נחשונים.

61.16 הנתונים בטבלה מצביעים על מגמה של גידול בפעילות הצהרונים (הכנסות והוצאות) בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014, ועל מגמה של גידול בסך העודף מפעילות זו.

61.17 להלן בטבלה הכנסות והוצאות - צהרון גאולים (ב-ש):

2016 (עד אוגוסט)	2015	2014	השנה
312,208	327,309	336,429	סה"כ הכנסות
219,833	237,327	253,456	סה"כ הוצאות
92,375	89,982	82,973	עודף

61.18 מרכז קהילתי זה כולל את הצהרון מרכז קהילתי גאולים בלבד. בביה"ס ירושלים קיימים צהרונים במסגרת מיל"ת.

61.19 הנתונים בטבלה מצביעים על מגמה של קיטון בפעילות הצהרונים (הכנסות והוצאות) בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014 מחד, ועל מגמה של גידול בסך העודף מפעילות זו מאידך.

61.20 להלן בטבלה הכנסות והוצאות - צהרון כותר הפיס (ב-ש):

2016 (עד אוגוסט)	2015	2014	השנה
368,933	617,900	578,844	סה"כ הכנסות
306,349	477,208	984,425	סה"כ הוצאות
62,584	140,692	405,581	עודף

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

61.21 מרכז קהילתי זה כולל את הצהרונים הבאים: כותר הפיס, ביה"ס סוקולוב וביה"ס דוד אלעזר.

61.22 הנתונים בטבלה מצביעים על מגמה של גידול בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014 בהכנסות הצהרונים לעומת קיטון בשנת תשע"ו בהשוואה לשנת תשע"ה בהוצאות הצהרונים, וכן על מגמה של קיטון בסך העודף מפעילות זו.

61.23 להלן בטבלה הכנסות והוצאות - צהרון גורדון (ב-ש):

השנה	2014	2015	2016 (עד אוגוסט)
סה"כ הכנסות	357,256	405,285	181,895
סה"כ הוצאות	290,739	385,773	211,288
עודף	66,517	19,512	(29,841)

61.24 מרכז קהילתי זה כולל את הצהרונים הבאים: ביה"ס גורדון, ביה"ס תחכמוני.

61.25 הנתונים בטבלה מצביעים על מגמה של גידול בפעילות הצהרונים (הכנסות והוצאות) בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014 מחד, ועל מגמה של קיטון בסך העודף מפעילות זו מאידך.

62. עודפי הכספים

62.1 עודף הכספים שנותרו בידי החברה לתרבות פנאי וספורט בתחום הפעלת הצהרונים באמצעות המרכזים הקהילתיים (בבתי הספר ובגני הילדים) הסתכם, כדלקמן (ב-ש):

עודפים	2014	2015	2016 (עד אוגוסט)
הבונים	404,735	294,331	74,870
עופר	302,267	416,311	219,143
יגלום	87,339	219,450	79,704
בית צדיק	55,193	418,985	39,385
כנרת	102,258	139,647	26,989
גאולים	82,973	89,982	92,375
כותר הפיס	405,581	140,692	62,584
גורדון	66,517	19,512	(29,841)
סה"כ	1,506,863	1,738,910	565,209

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

62.2 הנתונים בטבלה מצביעים על מגמה של גידול בעודפי הכספים בשנת 2015 בהשוואה לשנת 2014 בשיעור של 15%.

62.3 נתוני הטבלה אינם כוללים את שכרם של מנהלי המרכזים הקהילתיים בשיעור יחסי לפעילותם בצהרונים, וכן אינם כוללים את שכרה של רכזת הצהרונים בבתי הספר, משום שאת שכרם משלמת העירייה בשל הגדרתם כעובדי עירייה.

62.4 בנוסף, קיימות עלויות שונות שהן כלליות, ולכן אינן באות לידי ביטוי בדוחות אלו, כך שאם יכללו אותן, סך עודפי הכספים יפחת. על פי נוהלי החברה, עלויות הנהלת החשבונות "מועמסת" על היחידות השונות בהיקף של 4.2% מהמחזור הכספי ועד לתקרה של 130,000 ₪.

63. סקר שביעות רצון

63.1 החברה לתרבות פנאי וספורט ביצעה באמצעות חברה חיצונית סקר שביעות רצון בקרב ההורים שילדיהם השתתפו בצהרון בשנת הלימודים תשע"ז. הסקר בוצע באמצעות שליחת הודעה לטלפונים הניידים של ההורים ופנייה להשתתף בשאלון הסקר.

63.2 הנתונים בסקר זה מצביעים על שביעות רצון גבוהה של ההורים מפעילות הצהרונים בכלל התחומים שנבדקו במסגרת סקר זה. בנוסף, שיעור גבוה מבין ההורים שהשתתפו בסקר (83%) השיב כי ימליץ למכריו להירשם לצהרון זה.

64. הביקורת ממליצה:

לעירייה:

א. להסדיר את ההתקשרות של העירייה עם החברה לתרבות פנאי וספורט בנושא הפעלת הצהרונים בהסכם כתוב, המפרט את תנאי ההפעלה בכול התחומים ודרכי הפיקוח והמעקב של העירייה על קיום תנאים אלו. יש לבחון את ההתקשרות והתאמתה להנחיות משרד החינוך בתוכנית "ניצנים".

ב. לערוך פיקוח ובקרה שוטפים אחר הפעלת הצהרונים בכול התחומים (העסקת כוח אדם, הזנה, בטיחות המבנים, ניהול הכספים וכו') ולוודא, כי הם מבוצעים על פי כול דין, נוהל או/ו הנחייה של הגורמים המוסמכים לכך.

ג. לפקח על החברה לתרבות פנאי וספורט בנושא תשלום שכר ומתן תנאים סוציאליים למועסקים בצהרון כנדרש בחוק.

ד. לקיים מערכת פיקוח על איכות השירות הניתן בצהרונים שמופעלים במוסדות החינוך שלה, לקבוע תנאים להפעלתם, לפקח על פעילותם החינוכית והתפעולית ולשמש כתובת לבירור תלונות של ההורים. על פי הנחיות תוכנית "ניצנים", אגף החינוך בשיתוף הפיקוח מטעם משרד החינוך אחראיים על כך.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- ה. לפקח על התעריף שגובה החברה לתרבות פנאי וספורט עבור ההשתתפות בצהרונים, וזאת בהתאם להוראות משרד החינוך (תוכנית "ניצנים").
- ו. להשלים את החוסר בתקציב לרכישת חומרי ניקוי עבור גני הילדים בהתאם לרמת השירות שנקבעה בהוראות משרד החינוך (תוכנית "ניצנים").
- ז. לנהל מעקב צמוד באמצעות מנהלי המחלקות באגף החינוך אחר הפעלת תוכנית "ניצנים" על מנת לתת פתרונות מיידיים לאתגרים הטמונים בהפעלת תוכנית זאת הכוללים מציאת פתרון מימוני למתן הנחות למשפחות שהסבסוד אינו מספק עבורם.

לחברה לתרבות פנאי וספורט:

- ח. להכין תוכנית שנתית לתרגול מצבי חירום בכול התחומים: שריפה, רעידת אדמה, חומרים מסוכנים ופיגועי חבלה למיניהם. בתום הביקורת, דיווח החברה לתרבות פנאי וספורט כי קיימת היערכות לתרגול מצבי חירום בשיתוף עם מחלקת הביטחון בעירייה.
- ט. להטמיע בקרב העובדים את הנוהל המפרט את אופן מתן הנחות בצהרונים על בסיס הגשת טופס בקשה להנחה. לאור הפעלת תוכנית "ניצנים" הכוללת סבסוד להורים יש לעדכן את הנוהל בהתאם.
- י. להגיש להנהלת אגף החינוך ולממונה על הבטיחות במוסדות החינוך את דוחות הביקורת שהתבצעו במסגרת הצהרונים על ידי משרד הכלכלה והתעשייה, ולו בשל העובדה שבשעות הבוקר פועלים במבנים אלו גני הילדים העירוניים והם חשופים לאותם ליקויי בטיחות. על שני הגורמים המפעילים מוטלת האחריות לטיפול בליקויים הבטיחותיים ובמניעתם. בתום הביקורת, נמסר כי דוחות אלו יועברו לגורמים האחראיים. בשנת הלימודים תשע"ח ולאור יישום תוכנית "ניצנים" יבוצעו ביקורות אלו על ידי העירייה ומשרד החינוך.
- יא. לבחון יחד עם הנהלת אגף החינוך את הנהלים הנהוגים לגבי הפעלת גני הילדים בבוקר ולתאם את הפעולות שיש לבצע ולהקפיד עליהן בהפעלת הצהרונים בגני הילדים בשעות הצוהריים.
- יב. לאשר את הנוהל שהכינה החברה לתרבות פנאי וספורט, המסדיר את יחסי הגומלין ודרכי העבודה של צוותי הבוקר והצוהריים, מול אגף החינוך. להפיצו בקרב הגורמים הרלוונטיים, ולפעול להטמעתו ויישומו. נוהל זה ימנע בעיות/תקלות או/ו יפתור אותן במידת הצורך.
- יג. לבחון את האפשרות להפעיל צהרונים גם לילדי החינוך המיוחד כולל ההתאמות הנדרשות (למשל, מספר גדול יותר של אנשי צוות, נושאי העשרה מתאימים וכו'). לאור יישומה של תוכנית "ניצנים" והגדלת התקציב למסגרות החינוך המיוחד (בהשוואה למסגרות החינוך הרגיל) יתאפשר פתרון בעיית התקציב שהיתה עד עתה. בתום הביקורת מסרה החברה לתרבות פנאי וספורט כי בשנת הלימודים תשע"ח ייפתח

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

צהרון אחד לילדי החינוך המיוחד. פתיחת צהרנים נוספים מותנית במציאת כוח אדם שלו הכשרה בתחום, וזאת על פי הנחיות תוכנית "ניצנים".

יד. להציג את לוח החופשות בצהרונים בגני הילדים במקום נגיש וזמין להורים.

טו. לעדכן נהלים תוך כדי הטמעתם בתהליך מתמשך וריענונם מעת לעת על מנת שאלו ייושמו. בנוסף לכך, להחתים את כול העובדים האמורים לפעול בהתאם לנהלים אלו ולאשר בחתימתם כי קראו את הנהלים, הבינו אותם והם מתחייבים לפעול על פיהם.

טז. לשייך את כלל הצהרונים בגני הילדים למחלקה לגיל הרך, מבלי לפצלם לשתי מחלקות כפי שקיים כיום. החברה לתרבות פנאי וספורט עדכנה כי הפעלתה של תוכנית "ניצנים" הובילה לכך שכלל הצהרונים של גני הילדים יופעלו באמצעות המחלקה לגיל הרך בחברה ולא יהיו שייכים לפעילותם של המרכזים הקהילתיים.

יז. להכשיר את סייעות הצהרונים הכשרה מקצועית באמצעות קורס מתמשך בכול התחומים הרלוונטיים לעיסוקן, זאת בנוסף להכשרה המתקיימת כיום. בהתאם להנחיות תוכנית "ניצנים", על משרד החינוך להכין את תוכניות ההכשרה כולל גיוס המרצים. יש לתאם את ההכשרה בשיתוף פעולה עם משרד החינוך.

יח. להפיץ חוזר בנושא ההזנה בקרב עובדי הצהרונים אשר ישמש לתזכורת, לרענון ולהדגשת חשיבותו של הנושא לתפקודו התקין של הילד, לבריאותו, להתנהגותו וליכולת הלמידה שלו. החוזר יכיל הנחיות בתחומים האלה:

1. החינוך התזונתי.

2. הנחיות לתפריט מאוזן ובריא, כמפורט בחוזר משרד החינוך.

3. הסדרי ההזנה במוסד החינוכי – ההיערכות לארגון תקין ולשיתוף הפעולה בין ההורים לעירייה/לחברה לתרבות פנאי וספורט.

4. כללי ההתנהלות עם ספק שירותי ההזנה לצורך קבלת שירותי ההזנה כנדרש.

5. תזכורת לחוקים, לתקנות ולהנחיות בנושא ההזנה.

6. הנחיות הווטרנר הרשותי.

יש לציין כי במסגרת הפעלתה של תוכנית "ניצנים" אושר ספק המזון שהחברה לתרבות פנאי וספורט העסיקה בשנים האחרונות, כספק המורשה מטעם משרד החינוך, והוא אכן הספק היחידי המספק את הארוחות לילדים בצהרונים.

יט. להקפיד על שמירת כול המסמכים הנוגעים להתקשרויות הכספיות הנערכות בחברה (כגון: מכרזים) על מנת שניתן יהיה לבחון את אופן ההתנהלות ולהבטיח כי נערכה על-פי הנהלים.

כ. לכתוב נוהל להסדרת נושא בדיקות המזון שיכלול את תדירות הבדיקות (אחת לשנה לפחות בצהרון), המעקב אחר ביצוען, הטיפול בדוחות של תוצאות הבדיקות ועוד.

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

- כא. לתעד בכתב את בדיקות הטמפרטורה של המזון המבוצעות על ידי צוות הצהרון בעת הגשתו לילדים, באמצעות המדחומים. תיעוד תוצאות הבדיקות חיוני לפיקוח ומעקב.
- כב. להכין נוהל כתוב שיגדיר את תהליך המעקב אחר אספקת המנות, בדיקת החשבונות המוגשים על ידי הספקים הכוללים את כול הפרטים הנחוצים ואישורם, כולל הסברים לשינויים החלים.
- כג. לכלול בהסכמים את מחויבותו של הקבלן בתחום חוגי ההעשרה לשלם לעובדיו שכר מינימום (לפחות) כחוק, וכן לדרוש ממנו להמציא אישורים הנוגעים למניעת העסקת עברייני מין (בהתאם לחוק) לחברה לתרבות פנאי וספורט. החברה לתרבות פנאי וספורט עדכנה כי תוספת זו נכללה בהסכמים.
- כד. לציין בהסכמים ליד החתימה את שמו של החותם כך שניתן יהיה לזהותו (כשמדובר על מורשה חתימה מטעם החברה). החברה לתרבות פנאי וספורט דיווחה כי ניתנה הנחייה לעובדים הרלוונטיים להחתים על גבי מסמכים/אישורים הן בחותמת ברורה של החותם והן בחתימתו בכתב.
- כה. לוודא התאמה של ההסכמים לסוג ההעסקה בין אם מדובר בהסכמים בנוסח שונה ובין אם מדובר בהסכמים זהים כאשר ניתן לסמן/לרשום בהסכם את הנוסח הנכון לאותה העסקה.
- כו. להקפיד על שמירתם של כתבי הערבות (המחאות) הנמסרים על ידי הספקים לחברה לתרבות פנאי וספורט בכספת כפי שנדרש לגבי מסמכים בעלי ערך כספי. הדבר הוסדר והוטמע.
- כז. להקפיד על הכנתן של הזמנות עבודה בטרם תתקיים ההתחייבות הכספית.
- כח. להכין מסמך התחייבות של הספק התואם את מהות השירות ולהחתים את הספקים על כך. לחילופין, ניתן יהיה להסתפק בהסכם החתום על ידם הכולל את התנאים הרלוונטיים.
- כט. לתקן בטופסי הרישום לצהרונים את עניין תשלום 200 ₪, המהווים למעשה מקדמה ולא "דמי רישום".
- ל. לדרוש מהעובדים בצהרונים להמציא "תעודת יושר" מהמשטרה, או, לחילופין, לחתום על תצהיר של היעדר הרשעה פלילית, טרם היכנסם לעבודה. החברה לתרבות פנאי וספורט עדכנה כי הנושא מטופל.
- לא. להקפיד על רישומן של רכישות המתבצעות עבור גני הילדים או בתי הספר במסגרת הפעלת הצהרונים באינוונטר של העירייה. יש להקפיד לעשות זאת בכול פעם שמתבצעת רכישה של מוצר שאינו מתכלה. הנושא יטופל מול מחלקת המשק בעירייה.
- לב. להטמיע בנוהל בעל פה ובכתב בתהליך מתן ההנחות, את ההנחיות כדלקמן: יש להקפיד על מילוי טופס הבקשה על כול פרטיו, יש להימנע מכפילות בהנחה. מנהלת

הפעלת צהרונים בגני הילדים ובבתי הספר

המחלקה תבדוק את ההנחה שניתנה ותחתום על כול טופס בקשה והמלצת המנהל תופיע בליווי הסבר וחתימה של המנהל הממליץ.

יש לציין כי לאור כניסתה של תוכנית "ניצנים", הכוללת גם סבסוד התשלום לצהרון, יפחת מתן ההנחות כפי שהיה נהוג עד עתה.

לג. להסיק את המסקנות העולות מהסקר שבוצע בקרב הורי הילדים השוהים בצהרון וכן מהמשוב שהעבירו מנהלות בתי הספר בנוגע לצהרונים הפועלים בבתי הספר, במטרה לשפר ולקדם את הפעילות בצהרונים.